

EINDDOCUMENT
Raad Hoger Onderwijs

12 juni 2007

RHO/IDR/END/001

Rapport EVC in het hoger onderwijs in Vlaanderen: stand van zaken

Rapport EVC in het hoger onderwijs in Vlaanderen: stand van zaken

SITUERING.....	3
DEEL I. DECRETALE CONTEXT.....	3
1 Het begrip flexibilisering.....	4
2 Doelstellingen van het decreet.....	4
3 Doelgroepen.....	5
4 EVC en EVK.....	5
4.1 Validerende instanties.....	7
4.2 Bewijs van bekwaamheid.....	7
4.3 Bekwaamheidsonderzoek.....	7
4.3.1 Standaard.....	8
4.3.2 Methodologie.....	8
4.3.3 Procedure.....	8
4.4 Bijdrage voor het bekwaamheidsonderzoek.....	8
5 Recente ontwikkelingen in Vlaanderen.....	9
DEEL II. STAND VAN ZAKEN EVC IN DE VERSCHILLENDE ASSOCIATIES.....	10
1 Inleiding.....	10
2 Validerende instantie.....	10
2.1 Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen (AUHA).....	10
2.2 Universitaire Associatie Brussel (UAB).....	10
2.3 Associatie Universiteit Gent (AUGent).....	11
2.4 Associatie K.U.Leuven.....	11
2.5 Associatie Universiteit Hogescholen Limburg (AUHL).....	11
3 Modaliteiten van het bekwaamheidsonderzoek.....	12
3.1 Standaard.....	12
3.1.1 Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen.....	12
3.1.2 Universitaire Associatie Brussel.....	12
3.1.3 Associatie Universiteit Gent.....	12
3.1.4 Associatie K.U.Leuven.....	13
3.1.5 Associatie Universiteit Hogescholen Limburg.....	13
3.2 Methodologie.....	13
3.2.1 Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen.....	13
3.2.2 Universitaire Associatie Brussel.....	13
3.2.3 Associatie Universiteit Gent.....	14
3.2.4 Associatie K.U.Leuven.....	14
3.2.5 Associatie Universiteit Hogescholen Limburg.....	14
3.3 Bewijs van bekwaamheid.....	15
3.4 Procedure.....	15
3.4.1 Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen.....	15
3.4.2 Universitaire Associatie Brussel.....	16
3.4.3 Associatie Universiteit Gent.....	18
3.4.4 Associatie K.U.Leuven.....	20
3.4.5 Associatie Universiteit Hogescholen Limburg.....	21
3.5 Kwaliteitswaarborging.....	23
3.5.1 Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen.....	24
3.5.2 Universitaire Associatie Brussel.....	24
3.5.3 Associatie Universiteit Gent.....	25
3.5.4 Associatie K.U.Leuven.....	25

3.5.5	Associatie Universiteit Hogescholen Limburg	25
3.6	Kostprijs.....	26
3.6.1	Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen.....	26
3.6.2	Universitaire Associatie Brussel	27
3.6.3	Associatie Universiteit Gent	27
3.6.4	Associatie K.U.Leuven.....	27
3.6.5	Universiteit Hogescholen Limburg	28
4	Kwantitatieve gegevens	28
4.1	Aantal behandelde EVC-dossiers.....	29
4.1.1	Algemeen	29
4.1.2	Verdeling van het aantal dossiers over de studiegebieden	30
4.1.3	Aantal dossiers per soort opleiding.....	31
4.2	Omvang van de behandelde EVC-dossiers	31
4.2.1	Aantal aanvragen voor een volledige opleiding of een deel van de opleiding....	31
4.2.2	Aantal verschillende competenties dat werd aangevraagd.....	31
4.2.3	Omvang van de verschillende competenties	32
4.3	Gegevens met betrekking tot de procedure	32
4.3.1	Gemiddelde beoordelingstermijn	32
4.3.2	Aantal diploma's uitgereikt op basis van EVC	32
4.3.3	Aantal beroepsprocedures	33
4.4	Kostprijs.....	33
5	Kwalitatieve gegevens: profiel van de aanvrager.....	33
DEEL III. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN.....		35
1	Conclusies.....	35
2	Knelpunten	35
2.1	Formalisme en complexiteit	35
2.2	Omvang van de behandelde dossiers	36
2.3	Kostprijs.....	36
2.4	Het toetsen van competenties	37
2.4.1	De reikwijdte van EVC	37
2.4.2	Definiëren en meten van competenties	38
2.5	Kwaliteitsbewaking	39
2.5.1	Professionalisering van beoordelaars.....	39
2.5.2	Validering van het instrumentarium	39
3	Bereikt EVC de beoogde doelstellingen ?.....	40
3.1	Doelmatigheid	40
3.1.1	Nood aan adequate gegevens	40
3.1.2	Neveneffecten op de arbeidsmarkt.....	40
3.2	Doelgroepen	40
4	Toekomstgerichte ontwikkelingen	41
4.1	Internationale context	41
4.2	Synergie versterken	41

SITUERING

De Vlaamse Onderwijsraad heeft de afgelopen twee jaar vertegenwoordigers van de associaties uitgenodigd om op regelmatige tijdstippen informatie uit te wisselen over de gehanteerde procedures inzake EVC/EVK. Dit resulteerde onder meer in een inventaris van lacunes in de decreetgeving. Het zogenaamde minidecreet, het *decreet tot instelling van een aantal maatregelen tot herstructurering en flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen* (16 juni 2006), vereenvoudigde de regelgeving ter zake en bevorderde de transparantie.

De Raad Hoger Onderwijs heeft aan de associaties gevraagd in dit rapport een beeld te schetsen van EVC in de verschillende associaties vandaag. Dit gebeurde aan de hand van een vergelijking van de procedures die de verschillende associaties hanteren en de cijfermatige gegevens die de validerende instanties van de vijf associaties ter beschikking hebben gesteld (deel II). Het aangeleverde materiaal voor deel II werd telkens ongewijzigd overgenomen. Het rapport begint met de decretale context (deel I). Het rapport eindigt met conclusies en aanbevelingen (deel III) die niet noodzakelijkerwijs het standpunt van de Raad Hoger Onderwijs vertolken, maar die door de deskundigen van de associaties geformuleerd werden. Deze conclusies en aanbevelingen zijn als bijdrage bedoeld aan de nakende beleidsevaluatie van het flexibiliseringsdecreet en de totstandkoming van het basisdecreet.

Dit rapport werd voorbereid door en overlegd in het overlegplatform Associaties inzake EVC/EVK binnen de Vlaamse Onderwijsraad. Bij de voorbereiding van het rapport waren in het overlegplatform namens de associaties betrokken: Georges Goffin en Cis Van Den Bogaert (namens de Associatie Antwerpen), Vanessa De Cock en Saskia Lievenyns (namens de Associatie Brussel), Beatrijs Hollebosch en Luc François (namens de Associatie Gent), Toon Boon en An Peeters (namens de Associatie Leuven), Rita Bleys en Nicole Dekelver (namens de Associatie Limburg). Het overlegplatform werd voorgezeten door Nicole Dekelver.

De Raad Hoger Onderwijs stemde tijdens zijn vergadering van 12 juni 2007 met eenparigheid van stemmen in met de publicatie van dit rapport. Er waren 15 stemgerechtigde leden aanwezig.

DEEL I. DECRETALE CONTEXT

Op 30 april 2004 keurde de Vlaamse Regering het flexibiliseringsdecreet¹ goed. Samen met het structuurdecreet van 4 april 2003² beoogt dit decreet de implementatie van de *Verklaring van Bologna* (1999), die werd onderschreven door 29 landen. Deze verklaring verwoordde de intentie van de ondertekenende landen om de structuren van hun eigen hoger onderwijs op een convergerende manier aan te passen om zo tegen 2010 een "Europese hogeronderwijsruimte" te creëren.

De hoofddoelstelling van de Europese hogeronderwijsruimte bestond eruit de internationale competitiviteit en aantrekkelijkheid van het Europese hoger onderwijs te verbeteren en ook

¹ *Decreet betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen en houdende dringende hogeronderwijsmaatregelen* (30 april 2004).

² *Decreet betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen* (4 april 2003).

de mobiliteit en employabiliteit in Europa te garanderen. Hiertoe zou een gemeenschappelijk referentiekader ontwikkeld worden van onderling vergelijkbare graden en erkende diploma's.

Naast de invoering van een onderwijssysteem bestaande uit twee cycli (bachelor en master) en een uitgebouwde kwaliteitszorg, beoogt de Bologna-verklaring ook een creditsysteem. Deze doelstelling en de expliciete toevoeging dat "credits ook in een niet-hogeronderwijscontext (inclusief levenslang leren) verworven kunnen worden"³, hebben in Vlaanderen aanleiding gegeven tot het flexibiliseringsdecreet, dat vanaf het academiejaar 2005-2006 ingevoerd werd aan alle Vlaamse hogescholen en universiteiten.

1 Het begrip flexibilisering⁴

Flexibilisering is een ruim begrip dat betrekking heeft op veel aspecten van het hoger onderwijs. Het heeft onder meer met de volgende aspecten te maken:

- de flexibilisering van de toegang tot het hoger onderwijs, met onder meer de uitbouw van open hoger onderwijs, het in aanmerking nemen van eerder verworven competenties en eerder verworven kwalificaties, enz.;
- de flexibilisering van de leeromgeving met inbegrip van de evaluatiecomponent, met onder meer andere leervormen (projectonderwijs, afstandsonderwijs, probleemgestuurd onderwijs,...), de integratie van ICT, het herdenken van de begeleiding van studenten, de timing en wijze van evalueren/examineren (bijvoorbeeld de gefixeerde examenzittijd versus permanente evaluatie), de uitbouw van het professionele milieu als leeromgeving (dual leren en contractonderwijs), enz.;
- de flexibilisering van het curriculum, met onder meer het evenwicht tussen het bepalen van het eigen programma door de student en de voorstructurering van het aanbod door de instelling, het hertekenen van de opleidingen vanuit de context van levenslang leren, de creatie van bredere basiscompetenties in plaats van vakken, enz.;
- de flexibilisering van de organisatie van het onderwijs, met onder meer het werken binnen een jaarsysteem of binnen kleinere tijdsgehelen, studievoortgang via accumulatie, enz.

2 Doelstellingen van het decreet⁵

Via de invoering van meer flexibilisering in het onderwijs in het algemeen en van flexibilisering inzake de organisatie van het onderwijs in het bijzonder streeft de decreetgever meerdere doelstellingen na, die in drie categorieën kunnen worden ingedeeld:

- *Het vergroten van de mogelijkheid tot mobiliteit:*
De grotere transparantie van een flexibel studiepuntensysteem biedt studenten meer kansen tot het uitbouwen van een eigen leertrajecten en biedt meer kansen op

³ *Establishment of a system of credits - such as in the ECTS system - as a proper means of promoting the most widespread student mobility. Credits could also be acquired in non-higher education contexts, including lifelong learning, provided they are recognised by receiving Universities concerned.*

⁴ *Memorie van Toelichting bij het Decreet betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen en houdende dringende hogeronderwijsmaatregelen* (30 april 2004), pp. 1-2.

⁵ *Ibidem*, pp. 3-4.

uitwisseling tussen opleidingen en/of instellingen in de Vlaamse hogeronderwijsruimte en op meer internationale mobiliteit.

- *Het vergroten van de mogelijkheden tot differentiëring binnen het onderwijs:*
Een grotere differentiatie in aanbiedingsvormen (via ICT, afstandsonderwijs, avondonderwijs,...) specifiek aangepast aan de verschillende doelgroepen die zich aanbieden voor het hoger onderwijs.
- *Het vergroten van de mogelijkheden tot het levenslang leren:*
Het bieden van meer kansen aan verscheidene ook nieuwe doelgroepen tot kwalificatie op hoog niveau, een meer open toegang tot het hoger onderwijs ook tijdens het onderwijstraject, zodat neveninstromers een kans krijgen (bijvoorbeeld meer doorstroommogelijkheden tussen professionele en academische bachelors, doorstroom HOSP naar bachelor, enz.).

3 Doelgroepen⁶

Het decreet wil m.a.w. de instellingen meer mogelijkheden bieden om in het kader van levenslang en levensbreed leren en afhankelijk van hun profilering in te spelen op de behoeften van verscheidene doelgroepen. Door meer doelgroepen te bereiken en een kans te bieden op een diploma van hoger onderwijs, helpen zij de democratisering van het hoger onderwijs verder te ontwikkelen. Een belangrijk aantal lerenden is immers op zoek naar een onderwijsvorm die beter aansluit bij hun leefpatroon, ervaring en voorkennis. De decreetgever wil daarom studenten mogelijkheden geven een meer individueel leertraject uit te stippelen en uitwisselingen tussen opleidingen en instellingen vergemakkelijken. Ongeacht de sociale context of leeftijd zal de student een voor hem of haar aangepaste manier aan hoger onderwijs moeten kunnen deelnemen en competenties verwerven waarbij elke competentieverwerving officieel gevaloriseerd moet kunnen worden. Daarom staat in het decreet verwerving van creditbewijzen centraal en is veel aandacht besteed aan EVC/EVK.

Wat de betrokken doelgroepen betreft, vermeldt de Memorie van Toelichting (p.3) expliciet:

- zij die om sociale redenen het normale traject niet hebben kunnen aanvangen.
- studenten die hun studies wel hebben aangevangen, maar die voortijdig zonder diploma zijn uitgestroomd.
- volwassenen die een bijkomend diploma hoger onderwijs wensen te behalen in combinatie met hun job.
- de student die een bepaalde (deel) competentie wil verwerven, en daarom inschrijft voor één of meer specifieke opleidingsonderdelen.

4 EVC en EVK⁷

Zoals hoger aangegeven, maakt het flexibiliseringsdecreet mogelijk dat de studievoortgang vereenvoudigd en/of versneld wordt door erkenning van eerder verworven kwalificaties (EVK) en eerder verworven competenties (EVC). Die erkende kwalificaties of competenties kunnen tot (deel) vrijstellingen leiden.

⁶ *Memorie van Toelichting bij het Decreet betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen en houdende dringende hogeronderwijsmaatregelen (30 april 2004)*, pp. 3-4.

⁷ Er wordt telkens verwezen naar de gecoördineerde versie van het *Decreet betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen en houdende dringende hogeronderwijsmaatregelen (30 april 2004)* zoals geconsulteerd in Edulex, maart 2007.

De kwalificaties waarnaar in EVK verwezen wordt zijn creditbewijzen, getuigschriften of alle binnen- of buitenlandse studiebewijzen die aangeven dat een formeel leertraject met goed gevolg doorlopen werd en uitmondde in een formeel attest:

*een eerder verworven kwalificatie, zijnde elk binnenlands of buitenlands studiebewijs dat aangeeft dat een formeel leertraject, al dan niet binnen onderwijs, met goed gevolg werd doorlopen, voor zover het niet gaat om een creditbewijs dat werd behaald binnen de instelling en opleiding waarbinnen men de kwalificatie wenst te laten gelden*⁸

Een competentie daarentegen is het geheel van kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes verworven door middel van leerprocessen, waardoor iemand in staat is om effectieve kwaliteitsvolle prestaties te leveren gericht op een bepaalde functie of rol. Mensen verwerven dus ook competenties buiten de instellingen hoger onderwijs:

*een eerder verworven competentie, zijnde het geheel van kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes verworven door middel van leerprocessen die niet met een studiebewijs werden bekrachtigd*⁹

Op basis van EVK kan een student rechtstreeks bij de instelling een vrijstelling aanvragen. Het instellingsbestuur kan in uitzonderlijke gevallen het onderzoek met het oog op het verlenen van vrijstellingen op grond van EVK's laten verlopen via een bekwaamheidsonderzoek. In dat geval verwijst het instellingsbestuur de aanvrager door naar de validerende instantie op het niveau van de associatie waaronder het instellingsbestuur ressorteert. De instelling motiveert dan de noodzakelijkheid van dat bekwaamheidsonderzoek¹⁰.

EVC's kan een student laten erkennen via de validerende instantie van de associatie. Dit leidt tot bewijs van bekwaamheid op basis van een bekwaamheidsonderzoek. Op basis van het bewijs van bekwaamheid kan de student in de instelling ook een vrijstelling aanvragen. Een EVK of een bewijs van bekwaamheid geven niet automatisch recht op vrijstelling (en). De instelling behoudt hierover het beslissingsrecht. De procedures voor het aanvragen en verlenen van vrijstellingen worden opgenomen in het onderwijs- en examenreglement van de instelling, rekening houdend met de voorschriften die opgenomen zijn in het vrijstellingsreglement van de associatie¹¹.

Naast het versnellen van de studievoortgang, spelen EVC en EVK ook nog een rol in de toelatingsvoorwaarden tot het hoger onderwijs. Het bezit van een diploma secundair onderwijs, of een daarmee gelijkgesteld studiebewijs, is de algemene toelatingsvoorwaarde tot de bacheloropleidingen. Het flexibiliseringsdecreet laat bepaalde afwijkingen toe. Indien wordt erkend dat de kandidaat door EVK en/of EVC een voldoende algemeen niveau behaalt, kunnen instellingen van de algemene toelatingsvoorwaarde afwijken¹².

Op grond van een bewijs van bekwaamheid en/of EVK's kan een instellingsbestuur ook het diploma van een opleiding uitreiken zonder dat een inschrijving vereist is. Het bewijs van bekwaamheid en/of EVK's zullen dan aangeven dat de aanvrager de competenties eigen aan die welbepaalde opleiding bezit.

⁸ *Decreet betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen en houdende dringende hogeronderwijsmaatregelen* (30 april 2004), artikel 2, 13°.

⁹ *Ibidem*, artikel 2, 12°.

¹⁰ *Ibidem*, artikel 46, §3°.

¹¹ *Ibidem*, artikel 47, §3°.

¹² *Ibidem*, artikel 10, §3, 3°.

Informatieverstrekking omtrent EVC/EVK werd door de overheid opgenomen via de brochure *Bewijs je bekwaamheid*.

4.1 Validerende instanties

Een bewijs van bekwaamheid en het daaraan voorafgaande bekwaamheidsonderzoek worden aangevraagd bij en toegekend door een validerende instantie in de schoot van een associatie. Als validerende instantie kunnen optreden: een associatiebestuur of een verzelfstandigd orgaan onder het gezag of het toezicht van één of meer associatiebesturen¹³.

4.2 Bewijs van bekwaamheid

Een bewijs van bekwaamheid is het bewijs dat een student op grond van EVC's of EVK's de competenties heeft verworven eigen aan:

- het niveau van bachelor in het hoger professioneel onderwijs of het academisch onderwijs, of
- het mastersniveau, of
- een welomschreven opleiding, opleidingsonderdeel of cluster van opleidingsonderdelen¹⁴.

Het bewijs van bekwaamheid is een document of een registratie en vermeldt¹⁵:

- de validerende instantie die het document uitreikt;
- de associatie waaronder de validerende instantie ressorteert;
- de gehanteerde standaarden;
- de gebruikte methodologie;
- de competenties die blijken uit het bekwaamheidsonderzoek.

Een bewijs van bekwaamheid geldt binnen de instellingen die ressorteren onder de associatie in de schoot waarvan de validerende instantie is opgericht, evenals binnen elke instelling die met deze validerende instantie een overeenkomst heeft gesloten.

Een bewijs van bekwaamheid blijft onbeperkt geldig. Een actualiseringsprogramma kan slechts worden opgelegd wanneer ten minste 5 kalenderjaren verstreken zijn sedert het verkrijgen van het bewijs van bekwaamheid¹⁶.

4.3 Bekwaamheidsonderzoek

Het flexibiliseringsdecreet stipuleert een aantal bepalingen met betrekking tot de standaard, de methodologie, procedure, reglement, geldigheidsduur, kwaliteitswaarborging. Per associatie wordt een reglement uitgewerkt waarin de methodologische en procedurele garanties inzake het bekwaamheidsonderzoek zijn ingeschreven, evenals de beginselen van de interne beroepsprocedure¹⁷. De Vlaamse Regering evalueert elke vijf jaar de wijze

¹³ *Decreet betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen en houdende dringende hogeronderwijsmaatregelen* (30 april 2004), artikel 38.

¹⁴ *Ibidem*, artikel 2,6°.

¹⁵ *Ibidem*, artikel 40bis.

¹⁶ *Ibidem*, artikel 44 en 45.

¹⁷ *Ibidem*, artikel 42.

waarop de associaties en instellingen omgaan met de kwaliteitsborging van hun EVC/EVK-procedures en de vrijstellingsprocedures. De eerste evaluatie vindt plaats voor 2009¹⁸.

4.3.1 Standaard¹⁹

Het bekwaamheidsonderzoek hanteert, afhankelijk van de aanvraag, volgende standaarden:

- de competenties eigen aan het niveau van bachelor in het hoger professioneel onderwijs of het academisch onderwijs of het mastersniveau²⁰
- de in de schoot van de betrokken associatie of instelling gehanteerde eindcompetenties voor de opleiding, het opleidingsonderdeel, of enig deel ervan, of de cluster van opleidingsonderdelen.

4.3.2 Methodologie²¹

Het bekwaamheidsonderzoek kan worden gevoerd aan de hand van (een combinatie van) volgende methodieken: een gestructureerd gesprek, directe observatie, evaluatie gebaseerd op de verzamelde informatie en realisaties, evaluatie gebaseerd op de interpretatie van feiten of verklaringen met referentie naar theoretische schema's, portfolio. Een portfolio is de samenstelling van een persoonlijk dossier waarin allerlei soorten stukken worden opgenomen die de competenties bewijzen.

4.3.3 Procedure²²

Het flexibiliseringdecreet stipuleert een aantal procedurele waarborgen voor het bekwaamheidsonderzoek. Zo wordt bepaald dat

- de aanvrager begeleid wordt in het verzamelen van de bewijslast;
- de beoordelaars bekwaam zijn om over de bewijslast te oordelen;
- de begeleider (s) en de beoordelaar (s) zijn niet dezelfde personen zijn;
- de privacy en de persoonlijke integriteit van de aanvrager wordt beschermd;
- de interne beroepsprocedure gericht is op mediatie.

4.4 Bijdrage voor het bekwaamheidsonderzoek²³

Voor een onderzoek betreffende EVK's dat verloopt op stukken kan geen bijdrage worden gevraagd. De bijdrage voor een bekwaamheidsonderzoek dat de competenties van de aanvrager voor het hoger onderwijs test, bedraagt ten hoogste:

- 590 euro, als het bekwaamheidsonderzoek betrekking heeft op het niveau van bachelor in het hoger professioneel onderwijs of het academisch onderwijs;
- 770 euro, als het bekwaamheidsonderzoek betrekking heeft op het mastersniveau en de aanvrager nog niet beschikt over een diploma van een bachelorsopleiding;

¹⁸ *Ibidem*, artikel 43.

¹⁹ *Decreet betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen en houdende dringende hogeronderwijsmaatregelen* (30 april 2004), artikel 39.

²⁰ *Decreet betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen* (4 april 2003), artikel 58, § 2.

²¹ *Decreet betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen en houdende dringende hogeronderwijsmaatregelen* (30 april 2004), artikel 40.

²² *Ibidem*, artikel 41.

²³ *Ibidem*, artikel 68.

- 230 euro, als het bekwaamheidsonderzoek betrekking heeft op het mastersniveau en de aanvrager al beschikt over een diploma van een bachelorsopleiding.

Als het bekwaamheidsonderzoek betrekking heeft op afzonderlijke opleidingsonderdelen of een cluster van opleidingsonderdelen, worden die bedragen gedifferentieerd evenredig met de omvang ervan, een vast bedrag van 55 euro voor administratieve kosten buiten beschouwing gelaten.

5 Recente ontwikkelingen in Vlaanderen

In zijn beleidsbrief 2006-2007 stelt minister Vandenbroucke dat hij een algemene kwalificatiestructuur voor de brede wereld van onderwijs en werk wil verzekeren. Bij het erkennen van competenties moeten daarom de strikte beschotten tussen onderwijs en andere formele vormingsverstreckers vervagen. Deze kwalificatiestructuur zal toelaten elke kwalificatie op een juiste manier te waarderen en te valoriseren. De structuur zal dezelfde zijn voor zowel de arbeidsmarktgerichte EVC die de toegang tot de beroepen regelt, als de curriculumgerichte EVC die ervoor zal zorgen dat mensen kunnen verder bouwen op wat ze reeds geleerd hebben.

In de discussienota Vlaamse kwalificatiestructuur van 12 oktober 2006 wordt een kwalificatie omschreven als een afgerond en gevalideerd geheel van competenties, die in hun onderlinge samenhang maatschappelijk relevant en waardevol moeten zijn. Of nog als de output van een leerproces, ongeacht het moment en de wijze waarop dit leerproces plaatsvond (werkplek, schoolse context, thuis). Er wordt een onderscheid gemaakt tussen arbeidsmarktgerichte kwalificaties en doorstroomgerichte kwalificaties. Ze spelen een rol in de keuze van een opleiding, bij het zoeken naar werk ...

Kwalificaties worden omschreven in competenties en als afgerond geheel. Deze competenties vinden hun oorsprong in de SERV-beroepsprofielen, gereguleerde beroepen, opleidingsprofielen, Europese richtlijnen of Europese kaders. De erkende opleidingen in het hoger onderwijs - gevalideerd door een diploma met vermelding van de graad (bachelor, master, doctor) aangevuld met een kwalificatie - kunnen beschouwd worden als deeltmakend van deze algemene kwalificatiestructuur. Het plaatje zou volledig zijn indien alle opleidingsprofielen omschreven werden in termen van competenties. Hierdoor zou de validatie van eerder verworven competenties (EVC) door de validerende instanties, ook in het geheel passen.

Het voorstel van de minister ligt in het verlengde van de Europese ontwikkelingen. Zo heeft de Europese Commissie op 5 september 2006 haar goedkeuring gehecht aan een voorstel voor een aanbeveling van het Europese Parlement en Raad tot vaststelling van een *Europees kwalificatiekader* voor een leven lang leren (EQF). De essentie van het Europese kwalificatiekader is een reeks van acht referentieniveaus die beschrijven wat een lerende kent, begrijpt en kan doen - zijn "leerresultaten" (*learning outcomes*) – ongeacht het systeem waarbinnen een specifieke kwalificatie is verworven.

DEEL II. STAND VAN ZAKEN EVC IN DE VERSCHILLENDE ASSOCIATIES

1 Inleiding

De contouren bepaald in het flexibiliseringsdecreet werden vertaald naar hun concrete toepassing in de verschillende associaties. Elke associatie heeft haar eigen reglement en interne beroepsprocedure uitgewerkt. Hieronder volgt een inventaris van hoe de verschillende associaties het flexibiliseringsdecreet met betrekking tot het verstrekken van bekwaamheidsbewijzen hebben geïmplementeerd. Er wordt een stand van zaken opgemaakt van hoe de aanvragen en hun afhandeling verloopt. Op die manier kan uitgemaakt worden of de geldende reglementering adequaat en efficiënt haar doel bereikt. De Associaties worden telkens in een alfabetische volgorde opgelijst: Antwerpen, Brussel, Gent, Leuven, Limburg.

2 Validerende instantie

De validerende instantie wordt in de verschillende associaties anders vormgegeven. Welke verschillen zijn er met betrekking tot organisatie, samenstelling en bevoegdheid?

2.1 Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen (AUHA)

De validerende instantie van de Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen is gesitueerd in het Uitvoerend College van de associatie. Daarin hebben alle instellingen (5) van de associatie een vertegenwoordiger (algemeen directeur of algemeen beheerder). Het associatiesecretariaat fungeert als secretariaat van de validerende instantie en registreert alle aanvragen onder de vorm van de organisatorische gegevens m.b.t. het verloop van de procedure. Daartoe zenden de instellingen op regelmatige tijdstippen de gegevens door aan de associatie. De validerende instantie borgt de kwaliteit van het proces. Twee maal per jaar worden de gegroepeerde gegevens uit de verschillende databases van de instellingen aan de associatie bezorgd. Deze gegevens bevatten een aantal kwantitatieve elementen maar ook kwalitatieve (bvb. motivatie samenstelling beoordelingscommissie). Namens de validerende instantie wordt het bekwaamheidsbewijs uitgereikt door decaan, departementshoofd ..., afhankelijk van de interne regeling van de instelling.

2.2 Universitaire Associatie Brussel (UAB)

De validerende instantie bestaat uit vertegenwoordigers van de academische overheid van zowel de Erasmushogeschool Brussel als de Vrije Universiteit Brussel. De instantie is bevoegd voor het beslissen over de ontvankelijkheid van elke aanmelding en over de ontvankelijkheid van het ingediende portfolio. De instantie voert de administratieve toetsing uit, die leidt tot een advies m.b.t. het verderzetten van de EVC-procedure (beoordelingsfase). De validerende instantie is verder ook verantwoordelijk voor het aanduiden van beoordelaars van een dossier, het erkennen van de EVC's en het afleveren van een bewijs van bekwaamheid.

De EVC-aanvraag moet door de kandidaat rechtstreeks aan de algemeen coördinator van de associatie worden overgemaakt. Daar registreert de validerende instantie alle aanvragen. De betrokken instellingen worden op de hoogte gebracht en zijn middels de betreffende opleidingen betrokken bij de verdere afhandeling van de procedure.

De projectgroep EVC van de Universitaire Associatie Brussel (bestaande uit medewerkers van beide instellingen en onder voorzitterschap van de algemeen coördinator) staat voor de validerende instantie in voor de kwaliteitsbewaking van de EVC-procedure.

2.3 Associatie Universiteit Gent (AUGent)

De validerende instantie is een door het Directiecomité van de AUGent samengesteld orgaan dat op centraal niveau de bevoegdheid heeft over de EVC-procedure. Het bekwaamheidsonderzoek wordt decentraal uitgevoerd onder de verantwoordelijkheid van gemandateerde instanties, die aangeduid zijn door en werken onder toezicht van de validerende instantie.

De validerende instantie is samengesteld uit één externe voorzitter en 8 gewone (en 8 plaatsvervangende) leden. Per instelling van de AUGent worden twee gewone (en twee plaatsvervangende) leden gemandateerd.

De validerende instantie draagt de eindverantwoordelijkheid voor de EVC-procedure. Haar rol wordt beperkt tot “het in een reglementaire verhouding tot de aanvrager staan”. De bewijzen van bekwaamheid worden in naam van de validerende instantie uitgereikt. Hiervoor overloopt de validerende instantie periodiek de geregistreerde bekwaamheidsbewijzen. Er kan door de aanvrager beroep worden aangetekend bij het verloop en de uitkomst van de EVC-procedure. Dit beroep wordt aangetekend bij de voorzitter van de validerende instantie. De validerende instantie handelt de beroepsprocedure af.

2.4 Associatie K.U.Leuven

De validerende instantie bestaat uit vertegenwoordigers van alle instellingen van de Associatie K.U.Leuven, de Commissie EVC-EVK genaamd. Zij staat in voor kwaliteitsborging van EVC-EVK m.b.t. reglementering, procedures en instrumenten. Er is geopteerd voor een decentrale organisatie met assessment op instellingsniveau, onder coördinatie van de Commissie EVC-EVK. De validerende instantie fungeert niet als hoogste beroepsinstantie. Een procedure van bezwaar werd binnen elke instelling uitgewerkt.

2.5 Associatie Universiteit Hogescholen Limburg (AUHL)

De validerende instantie bestaat uit drie leden, één uit elke instelling, en staat in voor de toepassing van de EVC/EVK-procedure met inbegrip van de bijbehorende kwaliteitszorg.

Tijdens de looptijd van een dossier zijn er drie sleutelmomenten waarbij de validerende instantie betrokken wordt.

Uit het reglement:

- De validerende instantie ontvangt vanwege de EVC-begeleider een samenvattend verslag van de intakefase waarin minstens worden opgenomen: de identificatiegegevens van de kandidaat aanvrager, de competenties waarvoor erkenning wordt gevraagd, de standaarden, methodieken en criteria die zullen

gehanteerd worden bij de beoordeling van de competenties en op basis waarvan het dossier zal samengesteld worden.

- De validerende instantie ontvangt een kopie van de aanvraag tot erkenning. Deze vermeldt de namen en de functie van de beoordelaars.
- Van elke beoordeling wordt een verslag gemaakt waarin het resultaat van de beoordeling wordt gemotiveerd. Kopie van dit verslag wordt eveneens bezorgd aan de validerende instantie.
- Wanneer de aanvrager met positief gevolg het bekwaamheidsonderzoek heeft doorlopen reikt de validerende instantie een bewijs van bekwaamheid uit.
- De validerende instantie is eveneens bevoegd voor de kwaliteitszorg in verband met de EVC/EVK-procedure.

3 Modaliteiten van het bekwaamheidsonderzoek

3.1 Standaard

Welke standaarden worden gebruikt? Wat wordt precies vermeld op het bewijs van bekwaamheid?

3.1.1 Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen

Voor elk onderzoek geldt als standaard het curriculum (zoals beschreven in de studiegids) van de betreffende opleiding van de betreffende instelling in het betreffende jaar. Hiernaar wordt letterlijk in alle documenten verwezen (van inschrijvingsformulier tot bekwaamheidsbewijs).

3.1.2 Universitaire Associatie Brussel

De gebruikte standaarden zijn afhankelijk van de aanvraag. Algemeen worden volgende standaarden vermeld:

- de competenties eigen aan het niveau van bachelor in het hoger professioneel onderwijs of het academisch onderwijs of het masterniveau;
- de door de associatie of instelling gehanteerde eindcompetenties voor de opleiding, het opleidingsonderdeel, of enig deel ervan, of de cluster van opleidingsonderdelen.

3.1.3 Associatie Universiteit Gent

Op het bekwaamheidsbewijs, uitgereikt door de Validerende Instantie, worden volgende gegevens vermeld:

- de erkende competenties;
- de verwijzing naar de procedure, in het bijzonder naar het bekwaamheidsonderzoek;
- de vermelding dat de gehanteerde standaarden de eindcompetenties zijn, zoals vastgelegd in de ECTS-fiches van de betrokken opleiding.

3.1.4 Associatie K.U.Leuven

De gebruikte standaarden zijn de door de associatie of instelling gehanteerde eindcompetenties voor de opleiding. De Associatie K.U.Leuven maakt werk van het uitschrijven van associatiebrede competentieprofielen. Zodat bekwaamheidsbewijzen, uitgereikt door de validerende instantie, een civiel effect kunnen hebben bij alle gelijke opleidingen.

Op basis van de haalbaarheidsstudie wordt gesteld geen bekwaamheidsbewijzen uit te reiken voor het algemeen niveau van bachelor (en master), zonder dit te koppelen aan specifieke opleiding.

Daarnaast worden de bamaprofielen van de Associatie K.U.Leuven als standaard gehanteerd, zoals goedgekeurd op de Raad van bestuur van de Associatie K.U.Leuven van 21 februari 2003.

3.1.5 Associatie Universiteit Hogescholen Limburg

De beoordelaars wegen de geregistreerde competenties af aan een standaard.

Afhankelijk van de aanvraag gebeurt de beoordeling aan de hand van volgende standaarden:

- de competenties eigen aan het niveau van bachelor in het hoger professioneel onderwijs of het academisch onderwijs of het masterniveau;
- de in de schoot van de betrokken associatie of instelling gehanteerde eindcompetenties voor de opleiding, het opleidingsonderdeel, of enig deel ervan of cluster van opleidingsonderdelen;

Op het bekwaamheidsbewijs worden de competenties vermeld en tevens het opleidingsonderdeel waarin vermelde competenties kunnen gevaloriseerd worden.

3.2 Methodologie

Welke methodologieën worden effectief gebruikt in de verschillende associaties?

3.2.1 Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen

Standaard bestaat een onderzoek uit de portfoliomethodiek met een criteriumgericht interview. De werkwijze is uitvoerig beschreven in de "Handleiding voor de assessor".

Op basis van het gesprek formuleert de beoordelingscommissie (drie personen) haar besluit. Elke afwijzing wordt zorgvuldig gemotiveerd.

Uitzonderlijk kan een kandidaat verwezen worden naar een bijkomende vaardigheidstoets.

3.2.2 Universitaire Associatie Brussel

Als basis voor de beoordeling van een EVC-aanvraag wordt minimaal gebruik gemaakt van een gemotiveerd portfolio (inventarisatie van leer- en werkervaringen, bewijzen voor competenties,...). De aanvrager is hiervoor zelf verantwoordelijk. Indien gewenst, kan men wel begeleid worden door de EVC-coach bij het samenstellen van het portfolio.

Indien het portfolio niet afdoende blijkt te zijn voor de beoordeling, dan kunnen de beoordelaars op gemotiveerde wijze bijkomend één of meer van de volgende methodieken opleggen:

- een gestructureerd gesprek waarin gepeild wordt naar de voorkennis van de aanvrager;
- directe observatie van gedragingen en realisaties;
- evaluatie gebaseerd op de interpretatie van feiten of verklaringen met referentie naar theoretische schema's;
- evaluatie gebaseerd op de verzamelde informatie en realisaties.

3.2.3 Associatie Universiteit Gent

Binnen de context van de AUGent wordt minimaal de portfoliomethodiek toegepast. Indien nodig kunnen assessoren beslissen om voor bepaalde competenties aanvullende technieken te gebruiken, zoals het competentiegericht interview en/of de beheersingsproef²⁴.

Op grond van de bewijzen in het portfolio wordt - per competentie - één van de volgende conclusies getrokken:

- 1 het is voldoende bewezen dat de aanvrager de competentie niet beheerst. De competentie wordt niet herkend;
- 2 het is voldoende bewezen dat de aanvrager de competentie beheerst. De competentie wordt herkend;
- 3 er is onvoldoende duidelijk bewezen of de aanvrager de competentie beheerst, een competentiegericht interview en/of beheersingsproef moet duidelijkheid verschaffen.

3.2.4 Associatie K.U.Leuven

Er wordt gestreefd naar een combinatie van methodieken om betrouwbaarheid en validiteit van de beoordeling te waarborgen. Een aantal instellingen werkt reeds met meerdere methodieken. Volgende methodieken worden gebruikt: het portfolio gekoppeld aan een competentiegericht interview, kennistoetsen, vaardigheidstoetsen, casustoetsen, overall toetsen, praktijkopdrachten en simulaties. Afhankelijk van de aanvraag wordt het soort toetsen bepaald.

Momenteel loopt in het kader van het onderwijsontwikkelingsfonds van de associatie het project "instrumentering EVC-assessment" waarin voor de opleidingen bachelor in Verpleegkunde, bachelor in het Office management en bachelor in de Orthopedagogie een instrument voor EVC-assessment wordt ontwikkeld (en gevalideerd). Dit instrument meet competenties die niet of erg moeilijk te meten zijn met een portfolio.

3.2.5 Associatie Universiteit Hogescholen Limburg

De beoordeling wordt doorgevoerd aan de hand van (een combinatie van) volgende methodieken:

²⁴ De geschetste methodologieën betreffen de procedure 2006-2007. Momenteel wordt de procedure herwerkt met het oog op toepassing voor het academiejaar 2007-2008. De 3 verschillende methodologieën (portfolio, interview en beheersingsproef) blijven behouden maar o.m. de portfoliomethodiek zal anders uitgewerkt worden.

- Een gestructureerd gesprek waarin gepeild wordt naar de voorkennis van de aanvrager;
- Directe observatie van gedragingen en realisaties;
- Evaluatie gebaseerd op de verzamelde informatie en realisaties;
- Evaluatie gebaseerd op de interpretatie van feiten of verklaringen met referentie naar theoretische schema's;
- Portfolioconstructie, zijnde de samenstelling van een persoonlijk dossier waarin allerlei soorten stukken worden opgenomen die de competenties bewijzen.

3.3 Bewijs van bekwaamheid

Alle associaties hebben een sjabloon voor het bewijs van bekwaamheid uitgewerkt. Deze sjablonen vertonen kleine verschillen die samenhangen met de verschillen in de gehanteerde methodologie en opzet.

3.4 Procedure

Hoe gaan de associaties om met de looptijd (de periode van indienen van de aanvraag), de begeleiding, de ontvankelijkheidsbeslissing, het assessment, het aantal assessoren, het aantekenen van beroep? Wordt gewerkt met competenties of met opleidingsonderdelen?

3.4.1 Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen

1 Periode van indienen van de aanvraag

Er zijn twee procedures: de standaardprocedure met indienmogelijkheid tot 15 januari (en definitief dossier op 28 februari) en erkenning ten laatste op 15 juni, en de bijzondere procedure met indienmogelijkheid tot 30 juni (en definitief dossier op 31 augustus) en erkenning ten laatste op 30 november.

2 Hoe gebeurt de begeleiding?

Na de contactname en de betaling van het inschrijfgeld wordt er een begeleider aangeduid en vindt er een intakegesprek plaats waarin de kandidaat kennismaakt met de finesses van de procedure, mogelijke werkwijzen om zijn competenties te bepalen en te refereren aan de bestaande curricula. De kandidaat krijgt ook een handleiding mee voor het samenstellen van een portfolio. Voorafgaand aan het assessment heeft de kandidaat nog recht op één gesprek.

3 Is er een afzonderlijke ontvankelijkheidsbeslissing?

Neen.

4 Hoe verloopt het assessment?

Het assessment verloopt via een beoordeling van de portfolio in een interview dat het portfolio aftoetst aan de referentiële elementen uit de opleiding.

Dit gebeurt door drie assessoren: één ervan is goed vertrouwd met de portfoliomethodiek, een tweede is goed vertrouwd met de opleiding. De samenstelling van de beoordelingscommissie wordt voorafgaand gemotiveerd aan de validerende instelling.

5 Hoe gebeurt het aantekenen van beroep?

De kandidaat kan schriftelijk bezwaar aantekenen bij de voorzitter van de associatie binnen de vijf kalenderdagen na de betekening van het besluit van de beoordelingscommissie. De voorzitter gaat de ontvankelijkheid van het bezwaar na. Dit gebeurt na het horen van de kandidaat en in voorkomend geval de begeleider en/of de assessoren. Hierbij heeft de voorzitter het recht om ook andere relevante personen te horen. Bij ontvankelijkheid beraadslaat de beoordelingscommissie opnieuw met inachtnaam van de gegevens die naar aanleiding van het bezwaar aan het beraadslagingsdossier werden toegevoegd. Alle intern aangetekende beroepen leiden op gemotiveerde wijze tot een bevestiging van de oorspronkelijke beslissing of tot een herziening van deze beslissing. De bedoelde beslissingen worden aan de kandidaat ter kennis gebracht ten laatste op 30 juni (standaardprocedure) of op 15 december (bijzondere procedure).

6 Wordt er gewerkt met competenties of met opleidingsonderdelen?

Er wordt gewerkt met competenties gerefereerd aan opleidingsonderdelen uit de studiegids.

7 Andere procedurele elementen, bijvoorbeeld timing toelatingsproef of andere toelatingsvoorwaarden.

Geen.

3.4.2 Universitaire Associatie Brussel

1 Periode van indienen van de aanvraag

Aanvragen kunnen gedurende het hele academiejaar ingediend worden. Per jaar zijn er twee periodes waarop dossiers beoordeeld worden. Dit jaar zijn de periodes als volgt ingedeeld:

- Indien de aanmelding uiterlijk gebeurt op 15/03 en het portfolio uiterlijk ingediend is op 15/05, dan wordt het dossier beoordeeld in de periode van 15/05 tot 15/07.
- Indien de aanmelding uiterlijk gebeurt op 30/09 en het portfolio uiterlijk ingediend is op 30/11, dan wordt het dossier beoordeeld in de periode van 30/11 tot 31/01.

2 Hoe gebeurt de begeleiding?

Elke aanvrager wordt, na bepaling van de ontvankelijkheid van het EVC-dossier, een EVC-coach toegewezen. Eerst vindt er een intake-gesprek plaats. Het gesprek is gericht op het samenstellen van een gemotiveerd en kwalitatief portfolio. Ook na het intake-gesprek is de begeleiding door de EVC-coach hierop gericht. De coach helpt bij het verwerven van inzicht in de mogelijkheden inzake curriculumopbouw in het hoger onderwijs en biedt ondersteuning bij het gebruik van de verschillende aangeleverde materialen. Zowel de kandidaat als de EVC-coach kunnen gebruik maken van respectievelijke handboeken portfolio. De aanvrager heeft dus recht op meerdere gesprekken en wordt ook begeleid bij de samenstelling van zijn dossier.

3 Is er een afzonderlijke ontvankelijkheidsbeslissing?

De validerende instantie spreekt zich uit over de ontvankelijkheid van de aanvraag. De ontvankelijkheid ervan wordt getoetst aan volgende criteria:

- aanmelding binnen de voorziene termijn;
- dag- en handtekening van de aanmelding;
- volledig en correct ingevuld dossier;
- tijdige betaling van het bedrag verschuldigd op het ogenblik van de aanmelding.

Na indiening van het portfolio door de aanvrager voert de validerende instantie een ontvankelijkheidstoets uit aan de hand van volgende criteria:

- indiening binnen de voorziene termijn;
- indiening in 3 exemplaren.

4 Hoe verloopt het assessment?

In overeenstemming met het UAB-reglement inzake EVC duidt de validerende instantie na marginale toetsing van de ingediende portfolio's één of meerdere (interne of externe) beoordelaars aan. Voor een bekwaamheidsonderzoek met betrekking tot competenties verbonden aan opleidingen en/of opleidingsonderdelen ingericht door de Erasmushogeschool Brussel legt de validerende instantie volgende minimale vereisten op:

- minimaal 1 vakdeskundige die hetzij verbonden is aan de opleiding hetzij uit het werkveld afkomstig is;
- minimaal 2 niveaueskundige verbonden aan de opleiding, instelling of associatie;
- minimaal 1 onderwijsdeskundige verbonden aan de instelling of associatie.

Met deskundigheid over de bewijslast oordelen door zowel de bewijslast als de standaarden te lezen en beide af te wegen zijn belangrijke eisen die aan de leden van de beoordelingscommissie gesteld worden. De onafhankelijkheid van de beoordelaars staat daarnaast voorop.

Elke beoordelaar afzonderlijk wordt gevraagd om de quick-scan voor assessoren (het instrument ter beoordeling van portfolio's dat hiertoe door de projectgroep EVC van de UAB ontwikkeld werd) te hanteren en aldus een oordeel te vellen over de competenties die de kandidaat via het portfolio tracht te bewijzen. Deze beoordeling dient gebaseerd te zijn op feiten en analyse van de bewijsstukken conform de vooraf bepaalde standaard. De waardering kan uitgedrukt worden in voldoende/onvoldoende/gedeeltelijk voldoende. Overeenkomstig het EVC-reglement kunnen de beoordelaars op gemotiveerde wijze bijkomend één of meer van de volgende methodieken opleggen:

- een gestructureerd gesprek waarin gepeild wordt naar de voorkennis van de aanvrager;
- directe observatie van gedragingen en realisaties;
- evaluatie gebaseerd op de interpretatie van feiten of verklaringen met referentie naar theoretische schema's;
- evaluatie gebaseerd op de verzamelde informatie en realisaties.

5 Hoe gebeurt het aantekenen van beroep?

De student kan binnen een vervaltermijn van 5 kalenderdagen, die ingaat op de dag na de bekendmaking van de beslissing van de validerende instantie, beroep aantekenen bij een beroepsinstantie. Hiervoor moet men een verzoekschrift opstellen waarin ten minste een omschrijving is opgenomen van de ingeroepen bezwaren. Het wordt ingediend bij de algemeen coördinator van de U.A.B. Het beroep kan leiden tot een afwijzing van het beroep op grond van onontvankelijkheid ervan, of tot een beslissing die het oorspronkelijke besluit bevestigt of herziet.

6 Wordt er gewerkt met competenties of met opleidingsonderdelen?

Er wordt gewerkt met een combinatie van beide. Indien men een EVC-procedure aanvraagt voor een gehele opleiding, brengt men de eindcompetenties, die zich situeren op het niveau van de bepaalde opleiding, in rekening. In de opleidingsfiche van iedere opleiding aan de UAB zijn alle competenties beschreven die een student aan het einde van een opleiding moet verworven hebben.

Indien men een vrijstelling wil bekomen voor een specifiek opleidingsonderdeel, dan worden de vereiste competenties daartoe geclusterd.

7 Andere procedurele elementen, bijvoorbeeld timing toelatingsproef of andere toelatingsvoorwaarden.

Om in aanmerking te komen voor de erkenning van EVC dient men zich daartoe aan te melden bij de validerende instantie van de UAB. Aanmelding gebeurt via een standaardformulier en gebeurt binnen een welbepaalde termijn. De aanmelding omvat de persoonlijke gegevens van de aanmelder en het voorwerp waarop het bekwaamheidsonderzoek betrekking heeft.

Het is belangrijk te melden dat de artistieke toelatingsproef van zowel het Koninklijk Conservatorium Brussel als van het Rits een eigen tijdslijn volgt en dus onafhankelijk is van het verloop van de EVC-procedure.

3.4.3 Associatie Universiteit Gent

1 Periode van indienen van de aanvraag

Aanvragen kunnen gedurende het hele academiejaar ingediend worden.

2 Hoe gebeurt de begeleiding?

De begeleiding wordt facultatief en kosteloos aangeboden. Het doel van de begeleiding is het geven van algemene informatie en advies over de procedure. De begeleiding gebeurt op basis van een EVC-gids. De aanvrager kan tijdens deze fase individueel begeleid worden. Het staat de partnerinstellingen van de AUGent vrij deze begeleidingstaak toe te voegen aan medewerkers met een bestaande begeleidingstaak (studie- en leertrajectbegeleiders en/of de studieadviseurs). In een ander geval, kan de instelling voor een nieuwe aanstelling kiezen (bijvoorbeeld EVC-begeleider).

In de EVC-gids wordt een overzicht gegeven van wat een kandidaat mag verwachten van de begeleider:

- de EVC-procedure verder toelichten, steunend op de informatie uit de EVC-gids;

- helpen bepalen of een EVK-procedure mogelijk is;
- advies geven bij de samenstelling van het portfolio;
- informatie geven over de procedure voor het behalen van vrijstellingen, of verwijzen naar de bevoegde dienst.

De begeleiding zal vooral tijdens de aanvang van de procedure een belangrijke plaats kunnen innemen, maar ook – zij het in mindere mate – tijdens het verdere verloop.

Een kandidaat kan meerdere gesprekken met de begeleider aanvragen.

3 Is er een afzonderlijke ontvankelijkheidsbeslissing?

Neen. In de aanmeldingsfase van de procedure dient de aanvrager eerst aan te tonen hij/zij voldoet aan de toelatingsvoorwaarden voor de specifieke opleiding in het hoger onderwijs (kopies van diploma's, attesten, certificaten).

Indien een kandidaat niet beschikt over een diploma S.O. wordt doorverwezen naar "de procedure voor toelating via onderzoek", zoals voorgeschreven in het AUGent-reglement inzake afwijkende toelatingsvoorwaarden.

4 Hoe verloopt het assessment? Hoeveel assessoren zijn bijvoorbeeld betrokken?

Twee assessoren beoordelen, onafhankelijk van elkaar, het portfolio en onderzoeken de waarde van de aangeleverde competentiebewijzen. De twee assessoren worden door de gemandateerde persoon/instantie aangeduid. Bij de beoordeling worden de volgende criteria gehanteerd: authenticiteit, actualiteit, relevantie, variatie en kwantiteit van het bewijsmateriaal. Op grond van de bewijzen in het portfolio wordt - per competentie - één van de volgende conclusies getrokken:

- 1 het is voldoende bewezen dat de aanvrager de competentie niet beheerst. De competentie wordt niet herkend;
- 2 het is voldoende bewezen dat de aanvrager de competentie beheerst. De competentie wordt herkend;
- 3 er is onvoldoende duidelijk bewezen of de aanvrager de competentie beheerst, een competentiegericht interview en/of beheersingsproef moet duidelijkheid verschaffen.

De assessoren beoordelen – per competentie - het portfolio met behulp van een beoordelingsformulier, op basis van de criteria: authenticiteit, actualiteit, relevantie, variatie en kwantiteit. Het ingevulde beoordelingsformulier wordt doorgestuurd naar de gemandateerde instantie. De gemandateerde instantie stelt een samenvattend verslag op, waarin per competentie een conclusie wordt opgenomen m.b.t. het herkennen of niet herkennen van de competentie. Bij consensus in het advies van de assessoren wordt de consensusbeslissing overgenomen. Bij gebrek aan consensus tussen de assessoren beslist de gemandateerde instantie.

5 Hoe gebeurt het aantekenen van beroep?

Wanneer de aanvrager het niet eens is met het niet (h) erkennen van bepaalde competenties, vastgelegd in het bewijs van bekwaamheid en het samenvattend verslag en/of het verloop van de EVC-procedure, kan hij/zij hiertoe binnen de vastgestelde termijn van 5 werkdagen (met uitsluiting van zaterdagen) – rekenend na tekening voor ontvangst van het bewijs van bekwaamheid en het samenvattend

verslag- schriftelijk en aangetekend bezwaar²⁵ aantekenen bij de voorzitter van de validerende instantie van de AUGent.

Indien het bezwaar ontvankelijk wordt verklaard (het bezwaarschrift voldoet aan de eisen; aangetekend en binnen de vastgestelde termijn ingediend), wordt ontvangst binnen de 10 werkdagen schriftelijk bevestigd en wordt het dossier behandeld door de validerende instantie van de AUGent. De validerende instantie onderzoekt de grond van het bezwaar. Afhankelijk van dit onderzoek besluit de validerende instantie tot:

- 1 het in overleg treden met de aanvrager en de betreffende actor(en) in geval van een gegronde vormelijk en/of inhoudelijk bezwaar. Een lid van de validerende instantie behandelt de klacht samen met de verschillende actoren.
- 2 het opnieuw doorlopen van de herkenningprocedure voor alle of welbepaalde competenties in geval van een gegronde procedureel bezwaar. Dit gebeurt kosteloos. Er wordt een lid van de validerende instantie toegevoegd aan de twee assessoren bij de uitvoering van het bekwaamheidsonderzoek.
- 3 het beargumenteerd verwerpen van het beroep.

In alle gevallen wordt advies uitgebracht aan de validerende instantie die de uiteindelijke beslissing neemt over het al dan niet (h)erkennen van de competentie(s) en het al dan niet uitreiken van een (aangepast) bewijs van bekwaamheid. De uitvoering van de beslissing van de validerende instantie gebeurt door de studentenadministratie waar de EVC-aanvraag is ingediend.

De beroepsprocedure wordt in zijn geheel binnen de 15 werkdagen na ontvangst van het bezwaarschrift afgehandeld.

6 Wordt er gewerkt met competenties of met opleidingsonderdelen?

Het doel van de EVC-procedure is het erkennen van competenties. In de EVC-procedure van de AUGent wordt gewerkt met competenties, zoals decretaal bepaald.

7 Andere procedurele elementen, bijvoorbeeld timing toelatingsproef of andere toelatingsvoorwaarden.

Geen.

3.4.4 Associatie K.U.Leuven

De EVC-procedure bestaat uit 5 fasen: Informatie- en oriëntatiefase, herkenningfase, beoordelingsfase, erkenningsfase en nazorg.

1 Periode van indienen van de aanvraag

In principe kunnen binnen de Associatie K.U.Leuven aanvragen het hele jaar door gebeuren, tenzij anders gespecificeerd in de instelling.

Om met de aangevraagde bekwaamheidsbewijzen in aanmerking te komen voor vrijstellingen voor het eerstvolgende semester gelden echter de bepaalde termijnen. Deze zijn verschillend van instelling tot instelling.

²⁵ Het aantekenen van bezwaar kan enkel tegen de beslissing vermeld in het bewijs van bekwaamheid en/of tegen de procedure. Bezwaar tegen de omzetting van de erkende competenties naar vrijstellingen voor opleidingsonderdelen valt hier niet onder. Het toekennen van vrijstellingen op basis van bewijzen van bekwaamheid vormt géén onderdeel van de EVC-procedure.

2 Hoe gebeurt de begeleiding?

Recht op één of meerdere gesprekken?

Hier zijn geen afspraken over gemaakt, maar de kandidaat kan meermaals beroep doen op de begeleider. Hier wordt heel flexibel mee omgegaan in de instellingen.

Begeleiding enkel bij de informatiefase of ook bij de samenstelling van het dossier?

Beide.

3 Is er een afzonderlijke ontvankelijkheidsbeslissing?

Aan de K.U.Leuven en sommige hogescholen wordt een dossier expliciet al dan niet ontvankelijk verklaard. In een aantal hogescholen is dit minder officieel, zij geven wel een advies aan de kandidaat. Dit wordt dus meestal opgevangen in de informatiefase en het intakegesprek. Een echte beslissing om te mogen deelnemen wordt er niet genomen, aangezien de hogescholen het als recht van de kandidaat zien om aan een procedure deel te nemen. De rol wordt dan beperkt tot het adviseren over en het begeleiden bij het komen tot een beslissing tot deelname.

4 Hoe verloopt het assessment? Hoeveel assessoren zijn bijvoorbeeld betrokken?

Er wordt gepleit om minstens met 2 onafhankelijke assessoren te werken.

5 Hoe gebeurt het aantekenen van beroep?

De Commissie EVC-EVK fungeert niet als hoogste beroepsinstantie. Er is echter afgesproken dat de instelling een procedure van bezwaar opneemt in het instellingsspecifiek onderwijs- en examenreglement.

De student kan schriftelijk en gemotiveerd binnen de vijf kalenderdagen/15 dagen na de schriftelijke mededeling van de beslissing beroep aantekenen bij de algemeen directeur/departementshoofd/coördinator studentenbeleid.

6 Wordt er gewerkt met competenties of met opleidingsonderdelen?

Er wordt gewerkt met competenties. Sommigen leggen de link met opleidingsonderdelen, maar dit valt eigenlijk buiten de EVC-procedure. Het bewijs van bekwaamheid moet competenties vermelden om associatiebreed te kunnen gelden. De link met opleidingsonderdelen wordt eigenlijk in een concordantiematrix of in de ECTS-fiches gelegd.

7 Andere procedurele elementen, bijvoorbeeld timing toelatingsproef of andere toelatingsvoorwaarden.

Aan de K.U.Leuven moet de student voldoen aan de algemene toelatingsvoorwaarden, zoals taal- en diplomavorwaarden. Zij kunnen echter toelating krijgen via de procedure Toegang Hoger Onderwijs. In de EHSAL zijn wel toelatingsvoorwaarden voor het inschrijven voor een bekwaamheidsonderzoek (deze zijn geformuleerd in de ECTS-fiches). De KHLeuven, KaHo Sint-Lieven en KHKempen hebben geen toelatingsvoorwaarden.

3.4.5 Associatie Universiteit Hogescholen Limburg

1 Periode van indienen van de aanvraag

Per jaar zijn er drie periodes waarop dossiers worden beoordeeld.

- Dossiers die uiterlijk 16 augustus volledig zijn ingediend worden beoordeeld in de periode van 23 augustus tot 15 september. Het resultaat van de beoordeling wordt bekend gemaakt vóór 22 september.
- Dossiers die uiterlijk 15 november volledig zijn ingediend worden beoordeeld in de periode van 22 november tot 15 december. Het resultaat van de beoordeling wordt bekend gemaakt vóór 22 december.
- Dossiers die uiterlijk 15 april volledig zijn ingediend worden beoordeeld in de periode van 22 april tot 15 mei. Het resultaat van de beoordeling wordt bekend gemaakt vóór 22 mei.

De validerende instantie kan op gemotiveerde wijze afwijkingen toestaan van deze periodes.

2 Hoe gebeurt de begeleiding?

De kandidaat aanvrager wendt zich tot een instelling van de associatie van zijn keuze. Een EVC-begeleider van deze instelling informeert de kandidaat aanvrager over de onderwijs- en examenmogelijkheden in het hoger onderwijs.

De kandidaat aanvrager zal aangeven voor welke opleiding of delen van een opleiding hij erkenning van competenties ambieert. De EVC-begeleider zal deze informatie bezorgen aan de opleiding die vervolgens binnen de 3 weken aan de EVC-begeleider de standaarden, criteria en methodieken zal bezorgen die zullen gebruikt worden om de competenties te beoordelen zoals aangegeven onder IV.4. Op basis hiervan zal de EVC-begeleider de kandidaat aanvrager aanwijzingen geven over het verzamelen van de bewijslast in het portfolio.

De EVC-begeleider adviseert vervolgens de kandidaat aanvrager zijn dossier in te dienen voor een van de beoordelingsperiodes vermeld sub IV.5, e.

Tijdens de fase van de samenstelling van het portfolio adviseert de EVC-begeleider de kandidaat aanvrager op diens verzoek bij het stofferen van het dossier.

3 Is er een afzonderlijke ontvankelijkheidsbeslissing?

Neen. De aanvrager richt zijn vraag tot erkenning van EVC/EVK aan de instelling van zijn keuze. Bij de aanvraag zal hij aangeven voor welke competenties hij de erkenning vraagt en het portfolio als bewijsmateriaal toevoegen.

4 Hoe verloopt het assessment? Hoeveel assessoren zijn bijvoorbeeld betrokken?

Na ontvangst van de aanvraag stelt de instelling een beoordelingscommissie in bestaande uit minstens twee deskundige beoordelaars. De beoordelaars kunnen ook afkomstig zijn van buiten de instelling. De beoordelingscommissie heeft minstens een globale kijk op de opleiding en op de EVC-beoordelingsmethodiek.

De beoordelaars wegen de geregistreerde competenties af aan een standaard. Aan de hand van deze standaard wordt beoordeeld of de aanvrager over de geregistreerde competenties beschikt en of hij deze competenties op een voldoende niveau beheerst. Dit resulteert in een beoordeling.

- De beoordeling gebeurt, afhankelijk van de aanvraag, aan de hand van volgende vooraf bepaalde standaarden
- Elke opleiding zal de criteria aangeven om de beoogde competenties te beoordelen.

5 Hoe verloopt het aantekenen van beroep?

- De beslissing tot de toekenning van een bewijs van bekwaamheid, dat aangeeft dat een student op grond van eerder verworven competenties of eerder verworven kwalificaties bepaalde competenties heeft verworven is een studievoortgangbeslissing (decreet rechtspositieregeling, art. II.1).
- De Raad van Bestuur van de associatie stelt een beroepscommissie in met als opdracht te bemiddelen over ingediende bezwaren met betrekking tot de procedure tot het verwerven van een bewijs van bekwaamheid (flexibiliseringsdecreet art. 41). De Raad van Bestuur regelt de werking en samenstelling van de beroepscommissie.
- Het beroep wordt ingediend binnen een vervaltermijn van vijf kalenderdagen die ingaat de dag nadat de aanvrager kennis heeft genomen van de beslissing (decreet rechtspositieregeling art. II.13).
- De interne beroepsprocedure leidt tot
 - de gemotiveerde afwijzing van het beroep op grond van de onontvankelijkheid ervan;
 - een beslissing die de oorspronkelijke beslissing op gemotiveerde wijze bevestigt of herziet.

De uitspraak van de interne beroepscommissie wordt aan de aanvrager ter kennis gebracht binnen een termijn van vijftien kalenderdagen, die ingaat op de dag na deze waarop het beroep is ingesteld. (decreet rechtspositieregeling art. II.14)

- De beroepscommissie doet uitspraak nadat de partijen, met name de indiener en de betrokkenen in de verschillende fases van de procedure, werden gehoord. Personen die een rol hebben gespeeld in de procedure tot het verwerven van een bewijs van bekwaamheid, mogen geen deel uitmaken van de beroepscommissie of de commissie bijstaan.
- Na uitputting van de interne beroepsprocedure kan beroep worden ingesteld bij de Raad voor studievoortgangbetwistingen.

6 Wordt er gewerkt met competenties of met opleidingsonderdelen?

Competenties worden gekoppeld aan opleidingsonderdelen.

7 Andere procedurele elementen, bijvoorbeeld timing toelatingsproef of andere toelatingsvoorwaarden.

Alle aanvragen worden behandeld los van eventuele toelatingsproeven

3.5 Kwaliteitswaarborging

Alle associaties bewaken de kwaliteit van de afgeleverde bekwaamheidsbewijzen en de daaraan gekoppelde procedures:

- Welke procedure elementen hebben de associaties in het leven geroepen om de interne kwaliteitszorg te bewaken?
- Hoe wordt gewaakt over de professionalisering van de beoordelaars? Wordt hierbij op dezelfde manier met begeleiders en assessoren omgegaan?
- Welke criteria worden gehanteerd?
- Nazorg: heeft men zicht op de verdere studieloopbaan, aantal vrijstellingen?

3.5.1 Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen

De Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen regelt als validerende instantie de interne kwaliteitszorg van de procedure. Hiertoe werden voor de kandidaten, begeleiders en assessoren verschillende handleidingen aangemaakt:

- reglement;
- beschrijving concept, structuur en tijdschema van de procedure;
- handleiding voor de kandidaat;
- handleiding voor de assessor en de begeleider;
- handleiding portfolio-opdracht.

De begeleiders werden in een interactieve vormingsdag uitvoerig vertrouwd gemaakt met de procedure en de verwerking. Voor de assessoren wordt een verwante vorming voorzien. Er is een absolute scheiding tussen de begeleider en de assessor wat een gerichte nazorg mogelijk maakt in geval van conflict of bezwaar.

Bijzondere aandacht wordt besteed aan de samenstelling van de beoordelingscommissie via een afgewogen aandacht voor het procedurele, het beoordelingsmatige en de competentie-inhoud. Elke samenstelling wordt gemotiveerd en door de validerende instantie geëvalueerd.

3.5.2 Universitaire Associatie Brussel

Begeleiders en assessoren worden getraind. Intervisie bij de EVC-coaches wordt georganiseerd in het kader van de associatiewerkgroep trajectbegeleiding.

Personen die instaan voor de begeleiding van de dossiers, kunnen in geen geval optreden als beoordelaar van een dossier. Concreet houdt dit in dat de rol van EVC-coach en assessor strikt gescheiden wordt.

De validerende instantie stelt meerdere assessoren aan om de objectiviteit te waarborgen. De onafhankelijkheid van de beoordelaars wordt verankerd door het feit dat zij op geen enkel ander ogenblik betrokken zijn bij de EVC-procedure. De deskundigheid van de bevoegde beoordelingscommissie wordt gewaarborgd door de samenstelling van commissie. De commissie moet aldus samengesteld zijn dat de aanwezige deskundigheid de gehele breedte van de te beoordelen competenties, zowel inhoudelijk als wat betreft het niveau en de oriëntatie van de betrokken opleiding, omvat. Er is een vast beoordelingsprotocol opgesteld (zie 3.4.2.) wat ondermeer leidt tot een grotere inter-beoordelaars-betrouwbaarheid.

De EVC-procedure wordt zoveel mogelijk gestandaardiseerd (gestandaardiseerde portfolio-instructie, gestandaardiseerde instrumenten, standaard evaluatieformulier,...).

De Universitaire Associatie Brussel beschikt over een EVC-handboek voor de kandidaat, de assessor én de EVC-coach. De kandidaat dient de leidraad in het handboek bij de samenstelling en opmaak van het portfolio te volgen en de aangeboden formulieren correct in te vullen.

Er wordt ook nazorg georganiseerd. Door het gebruik van de kwaliteitsmonitor EVC evalueren assessoren de plaats van de EVC-procedure in de organisatie, de formele eigenschappen van de EVC-procedure en de kwaliteit van de gehanteerde beoordelingsinstrumenten. Ook aanvragers kunnen de EVC-procedure evalueren door een EVC-checklist in te vullen. Hierdoor krijgen we meer zicht op de kwaliteit van de procedure. Verbeterbeleid is dus gebaseerd op voorgaande evaluaties. Daarnaast zijn de EVC-coaches,

na de toekenning van vrijstellingen op basis van EVC, ook verantwoordelijk voor de trajectbegeleiding van de kandidaat.

Er is procesbewaking door de Validerende Instantie gedurende de hele procedure (o.m. middels een waarnemer/secretaris bij de eindbeoordelingsvergadering).

3.5.3 Associatie Universiteit Gent

De AUGent beschikt over een kwaliteitshandboek-EVC, bestaande uit de volgende documenten:

- document "Richtlijnen voor de Gemandateerde Instantie";
- document "Richtlijnen voor de studentenadministratie";
- document "EVC-monitor voor begeleiders";
- document "EVC-monitor voor assessoren";
- procedure EVC.

De professionalisering van beoordelaars wordt, op basis van de EVC-monitor, in de verschillende partnerinstellingen opgevolgd. In het kader van kwaliteitsborging wordt momenteel onderzocht hoe de professionalisering centraal kan worden georganiseerd.

3.5.4 Associatie K.U.Leuven

De Commissie EVC-EVK staat in voor kwaliteitsborging van reglementen, procedures en instrumentering van EVC.

De kwaliteitszorg wordt geëxpliciteerd in de visietekst EVC-EVK, het reglement EVC-EVK en de standaardprocedure EVC-EVK en geconcretiseerd in de Monitor EVC-EVK.

De Monitor EVC-EVK bestaat uit 3 delen. Het eerste deel beschrijft kwaliteitscriteria voor bewijsstukken en aanpak. In het tweede deel komen procedures aan bod. Het derde deel beschrijft mogelijke instrumenten en methodieken.

Daarnaast wordt een driedaagse assessorenopleiding door de Associatie K.U.Leuven georganiseerd. Hieraan kunnen zowel begeleiders als assessoren deelnemen.

In het kader van het OOF-project: Instrumentering EVC-assessment worden instrumenten voor EVC ontwikkeld en gevalideerd.

Er wordt momenteel een associatiebreed registratiesysteem EVC ontwikkeld, om het verloop beter op te kunnen volgen en de rapportering naar de overheid te vergemakkelijken.

3.5.5 Associatie Universiteit Hogescholen Limburg

De instellingen engageren zich tot volgende procedurele waarborgen:

- 1 de aanvrager wordt begeleid in de intakefase;
- 2 de beoordelaars zijn bekwaam om over de bewijslast te oordelen en kunnen dan ook zowel de bewijslast als de standaarden lezen en beide tegen elkaar afwegen;
- 3 de EVC-begeleider (s) en beoordelaars (s) zijn niet dezelfde personen;
- 4 het respecteren van de aangegeven termijnen;
- 5 de privacy en de persoonlijke integriteit van de aanvrager worden beschermd.

De aanvrager heeft het recht de validerende instantie te vragen een beslissing te motiveren.

De beoordelaars kunnen afkomstig zijn van buiten de instelling. De beoordelingscommissie heeft minstens een globale kijk op de opleiding en op de EVC-beoordelingsmethodiek. De professionalisering van de beoordelaars gebeurt indien nodig m.a.w. in functie van de voorliggende dossiers.

Elk dossier wordt getoetst op volgende kwaliteitsindicatoren:

- 1 Procedure:
 - timing in overeenstemming met complexiteit en omvang aanvraag?
 - stappen in proces in overeenstemming met onderscheiden fasen in de procedure?
- 2 Samenstelling dossier:
 - samengesteld uit alle formele documenten?
 - ondersteuning met relevante bewijsstukken?
- 3 Advisering en begeleiding door EVC-begeleider:
 - in overeenstemming met voorliggend dossier?
 - rapportering van geboden begeleiding?
- 4 Gehanteerde beoordelingsstandaarden:
 - duidelijkheid; concreet omschreven gedragsindicatoren/beoordelingscriteria
 - validiteit ifv beoogde competenties?
 - Gehanteerde cesuur?
- 5 Gehanteerde beoordelingsmethodieken:
 - geschiktheid beoordelingsmethodiek
 - geschiktheid gehanteerde beoordelingsinstrumenten
- 6 Samenstelling beoordelingscommissie:
 - in overeenstemming met voorliggend dossier
 - evenwichtige samenstelling
- 7 Rapport beoordelingscommissie:
 - motivering beslissing

3.6 Kostprijs

Welke kostprijs werd in het reglement met betrekking tot de EVC-procedure opgenomen?

3.6.1 Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen

De kandidaat betaalt aan de instelling als bijdrage voor het bekwaamheidsonderzoek bovenop de administratieve kosten (55 euro, betaald aan het begin van de procedure) één van de volgende bedragen²⁶:

- €55 indien aan 1 tot 20 studiepunten getoetst wordt;
- €115 indien aan 21 tot 40 studiepunten getoetst wordt;
- €175 indien aan 41 tot 60 studiepunten getoetst wordt;
- €355 indien aan 61 tot 120 studiepunten getoetst wordt;

²⁶ Artikel 14 van het reglement van *Erkenning van eerder verworven competenties* van de AUHA.

- €535 indien aan 121 tot 180 studiepunten getoetst wordt;
- €715 indien aan meer dan 180 studiepunten getoetst wordt.

Pas na ontvangst van de bijdrage voor het bekwaamheidsonderzoek is de kandidaat definitief toegelaten tot het bekwaamheidsonderzoek.

3.6.2 Universitaire Associatie Brussel

De kostprijs van de EVC-procedure is afhankelijk van het soort onderzoek dat vereist is:

- 4 bekwaamheidsonderzoek dat betrekking heeft op het niveau van bachelor in het hoger professioneel of academisch onderwijs: 590 €
 - 5 bekwaamheidsonderzoek dat betrekking heeft op het masterniveau: 770 €
 - 6 bekwaamheidsonderzoek dat betrekking heeft op het masterniveau indien men reeds beschikt over een diploma van een bacheloropleiding: 230 €
- bekwaamheidsonderzoek dat de competenties test verbonden aan een bepaalde opleiding of bepaalde opleidingsonderdelen: 55 € + aantal studiepunten × 3 €

In deze bedragen is reeds de vaste administratieve kost van 55 € inbegrepen.

3.6.3 Associatie Universiteit Gent

Voor elke EVC-aanvraag bij een opleiding betaalt de aanvrager een bijdrage aan de onderwijsinstelling. Voor het academiejaar 2006-2007 geldt een vast basistarief van 155 euro, waarvan 55 euro administratiekost.

Indien een dossier wordt ingediend met het oog op het verkrijgen van het bachelor diploma, wordt de bijdrage vastgesteld op 590 euro. Indien een dossier wordt ingediend met het oog op het verkrijgen van een master diploma, wordt de bijdrage vastgesteld op 770 euro. Als het bekwaamheidsonderzoek betrekking heeft op het masterniveau en de aanvrager al beschikt over een diploma van een bachelorsopleiding, wordt de bijdrage vastgesteld op 230 euro²⁷.

3.6.4 Associatie K.U.Leuven

Vooraleer een aanvraag onderzocht wordt, betaalt de aanvrager een instapkost van 55 Euro aan de instelling waartoe hij zijn aanvraag richt.

Na het intakegesprek zoals bepaald in artikel 4, 2de lid, betaalt de aanvrager voorafgaand aan de verdere afhandeling van de procedure aan dezelfde instelling de volgende bijkomende kosten:

Voor een hele opleiding:

- a) 590 euro als hij in algemene termen competenties op het niveau van een bachelor of de specifieke competenties van een welomschreven bacheloropleiding²⁸ laat onderzoeken;
- b) 770 euro als hij in algemene termen competenties op het niveau van een master of de specifieke competenties van een welomschreven masteropleiding laat onderzoeken, zonder dat hij beschikt over een bachelordiploma;

²⁷ IV. van de procedure van *Erkenning van eerder verworven competenties* van de AUGent.

²⁸ Deze tekst correspondeert met het minidecreet. Eventueel bij te sturen mochten er associatieoverstijgende afspraken worden gemaakt.

c) 230 euro als hij in algemene termen competenties op het niveau van een master of de specifieke competenties van een welomschreven masteropleiding laat onderzoeken en hij beschikt over een bachelordiploma;

Voor specifieke competenties i.f.v. een opleidingsonderdeel of cluster van opleidingsonderdelen

De bijkomende kosten van ten hoogste 590 euro, gedifferentieerd in verhouding tot de complexiteit van het bekwaamheidsonderzoek. Er wordt een tweedeling gemaakt tussen

- eenvoudige toetsen (in grote groep, gestandaardiseerd) waarvoor 50 euro per toets wordt aangerekend;
- en meer uitgebreide toetsen (individueel, meer omkadering) waarvoor 150 euro per toets wordt aangerekend.

Indien een combinatie van assessmentinstrumenten wordt gebruikt, worden de bedragen opgeteld, zonder dat zij de in het vorige lid bepaalde plafonds kunnen overschrijden.

Een student die zich naderhand inschrijft voor een opleiding op grond van de EVC-beoordeling, krijgt 20% van de hoger beschreven bedragen terugbetaald onder de vorm van een reductie van het studiegeld voor de opleiding. Dit principe geldt ook ten aanzien van de instellingen die afspreken om de beoordeling van EVC gezamenlijk binnen één instelling te laten gebeuren.

3.6.5 Universiteit Hogescholen Limburg

Twee methodieken worden onderscheiden voor het bekwaamheidsonderzoek:

- 1 erkenning van verworven competenties op basis van een dossier, inclusief de nodige gesprekken en interviews = portfolio
- 2 indien dit niet volstaat kan overgegaan worden op aanvullende toetsen = proeven van bekwaamheid

Voor 1 wordt bij de start 55 € forfaitair aangerekend (fase1)²⁹. Verder wordt aangevuld met een bedrag evenredig met de omvang van het dossier (evenredig met de fractie van het aandeel van de gevraagde competenties t.o.v het geheel van de opleiding, of pragmatische gezien evenredig met het aantal studiepunten als fractie van 180 voor een BA- opleiding).

Het saldo wordt betaald bij de aanvraag tot erkenning (fase 3)

Voor 2 wordt voorlopig maximale synergie nagestreefd daar waar mogelijk met aanvullende examencontracten, waarvoor de bedragen vastliggen als € 51,9 forfaitair en € 3,1 per studiepunt³⁰.

4 Kwantitatieve gegevens

Het flexibiliseringsdecreet werd in 2005 geïmplementeerd in alle Vlaamse instellingen hoger onderwijs. Alle associaties verwerkten ondertussen EVC-dossiers en alle validerende instanties leverden bewijzen van bekwaamheid af. De cijfermatige gegevens hieronder geven aan hoeveel dossiers precies behandeld werden, met betrekking tot welke

²⁹ De procedure vermeldt 5 fases: intakefase, samenstelling van het dossier (portfolio), aanvraag tot erkenning, beoordeling en certificering, aanvraag tot verlening van vrijstelling.

³⁰ Bespreking kostprijs EVC-procedure d.d. 3 juli 2006 in de Associatie Universiteit Hogescholen Limburg.

studiegebieden en opleidingen en met welke omvang. Er wordt ook aangegeven welke gemiddelde behandelingstermijn deze dossiers kenden en welke kostprijs er tegenover stond.

In de Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen heeft de EVC-procedure twee vaste startdatums per academiejaar, namelijk 15 januari en 30 juni. Voor 2006-2007 zijn daarom nog geen definitieve cijfers bekend. In de Universitaire Associatie Brussel kan voor opleidingsspecifiek EVC-assessment aangemeld worden tot 15 mei, daarom zijn nog geen definitieve cijfers bekend voor 2006-2007.

4.1 Aantal behandelde EVC-dossiers

4.1.1 Algemeen

	AUHA		UAB		AUGent		Associatie K.U.Leuven		AUHL	
	05-06	06-07	05-06	06-07	05-06	06-07	05-06	06-07	05-06	06-07
Opgestarte dossiers	50	-	35	-	67 (1)	71 (1)	506	384	-	-
Afgewerkte dossiers met positief gevolg	44	-	21	-	67	47	423	293	4	2
Afgewerkte dossiers met negatief gevolg	0	-	2	-	0	3	73	76	-	-

Tabel 1 – Aantal behandelde EVC-dossiers per associatie

(1) Dossiers worden geteld vanaf het moment van de begeleiding. Kandidaten die na een tijd afhaken worden in deze rubriek ook meegeteld.

In Tabel 1 werd het aantal behandelde EVC-dossiers per associatie opgenomen. De dossiers “toegang tot het hoger onderwijs zonder diploma SO” werden hierin niet geteld. Verschillen in de som tussen de afgewerkte dossiers met positief en negatief gevolg en de opgestarte dossiers zijn te wijten aan aanvragers die in de loop van de procedure hebben afgehaakt.

De gegevens in Tabel 1 tonen aan dat de grootste van de vijf associaties ook het grootste aantal EVC-dossiers behandelt. De spreiding binnen deze associatie is echter verre van gelijk. Instellingen die als het ware een traditie in EVC hebben opgebouwd (met betrekking tot het in kaart brengen van competenties waarvoor attestering kan aangevraagd worden en het ontwikkelen van gepaste toetstingskaders) en dit transparant communiceren aan zij-instromers, verwerken ook de meeste aanvragen. Daarenboven zijn ook niet alle dossiers van dezelfde grootorde: bepaalde instellingen verwerken vaak vele kleine dossiers terwijl andere merkbaar minder maar wel grotere aanvragen krijgen.

4.1.2 Verdeling van het aantal dossiers over de studiegebieden

Studiegebied	AUHA		UAB		AUGent		Associatie K.U. Leuven		AUHL	
	05-06	06-07	05-06	06-07	05-06	06-07	05-06	06-07	05-06	06-07
Architectuur	-	-	5	-	-	-	11	3	-	-
Audiovisuele en beeldende kunst	-	-	-	-	-	-	0	4	-	-
Biotechniek	-	-	-	-	-	-	3	0	-	-
Gezondheidszorg	34	-	-	-	66	45	140	105	1	-
Handelwetenschappen en bedrijfskunde	1	-	-	-	-	2	84	45	2	1
Industriële wetenschappen en technologie en nautische wetenschappen	-	-	-	-	-	-	4	5	-	-
Muziek en podiumkunsten	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-
Onderwijs	3	-	4	-	-	1	179	158	-	-
Psychologie en pedagogische wetenschappen	5	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Sociaal-agogisch werk	-	-	13	-	1	-	20	17	1	1
Taal- en letterkunde	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Toegepaste Taalkunde	-	-	-	-	-	-	8	9	-	-

Tabel 2 – Aantal behandelde EVC-dossiers per studiegebied en per associatie (“afgewerkte dossiers”)

Tabel 2 vermeldt de studiegebieden waarvoor EVC-aanvragen werden ingediend. Het gaat daarenboven enkel om de afgewerkte dossiers. Hierbij valt het grote aantal dossiers in de studiegebieden gezondheidszorg en onderwijs op. Dit is opnieuw te verklaren door de inspanningen die in deze studiegebieden geleverd werden met betrekking tot zij-instromers. Verpleegkunde bijvoorbeeld heeft hier al een lange traditie in, voornamelijk ten gevolge van het wettelijk kader dat dateert van voor het EVC-gebeuren. Vandaar dat het in deze opleiding mogelijk was om in een vrij kort tijdspad een associatieoverstijgend competentieprofiel te realiseren.

4.1.3 Aantal dossiers per soort opleiding

Soort opleiding	AUHA		UAB		AUGent		Associatie K.U.Leuven		AUHL	
	05-06	06-07	05-06	06-07	05-06	06-07	05-06	06-07	05-06	06-07
Professionele bachelor	38	-	17	-	67	48	395	326	4	2
Academische bachelor	1	-	1	-	-	-	86	35	-	-
Schakelprogramma's	5	-	-	-	-	1	6	3	-	-
Vorbereidingsprogramma's	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Master	-	-	6	-	-	1	1	2	-	-
Bachelor-na-bachelor	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-
Master-na-master	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabel 3 – Aantal dossiers per soort opleiding en per associatie (“afgewerkte dossiers”)

Tabel 3 geeft het aantal dossiers per soort opleiding en per associatie weer. Het betreft ook hier enkel de afgewerkte dossiers. Wat opvalt is het overwicht aan aanvragen binnen de professionele bachelor. De aanvragen binnen de academische bachelor betreffen voornamelijk handelswetenschappen. De aanvragen binnen de schakelprogramma's betreffen voornamelijk het studiegebied sociaal werk.

4.2 Omvang van de behandelde EVC-dossiers

4.2.1 Aantal aanvragen voor een volledige opleiding of een deel van de opleiding

	AUHA		UAB		AUGent		Associatie K.U.Leuven		AUHL	
	05-06	06-07	05-06	06-07	05-06	06-07	05-06	06-07	05-06	06-07
Volledige opleiding	-	-	-	-	-	1	3	4	-	-
Deel van een opleiding	44	-	23	-	67	49	487	370	4	2

Tabel 4 – Aantal aanvragen voor een volledige opleiding of een deel van de opleiding (“afgewerkte dossiers”)

Tabel 4 geeft het aantal EVC-aanvragen aan voor een volledige opleiding of een deel ervan. Het betreft ook hier enkel de afgewerkte dossiers. De gegevens in de tabel geven aan dat aanvragen vooral betrekking hebben op een deel van de opleiding.

4.2.2 Aantal verschillende competenties dat werd aangevraagd

Uit de bevraging bij de verschillende associaties bleek het moeilijk om hierover eenduidige cijfermatige gegevens op te nemen. Zo wil het aantal competenties nog wel eens verschillen van opleiding tot opleiding. Bepaalde opleidingen hebben namelijk een sterke clustering van competenties doorgevoerd, terwijl andere dit niet hebben gedaan. Bovendien kunnen competenties inhoudelijk ook sterk in omvang verschillen. Aanvragen kunnen op veel verschillende competenties betrekking hebben, die dan omvangrijk of beperkt kunnen zijn.

4.2.3 Omvang van de verschillende competenties

Sommige associaties koppelen de aangevraagde competenties aan opleidingsonderdelen uit de studiegids en worden dus omgerekend naar studiepunten. Dit is het geval in de Associatie Universiteit Hogescholen Limburg, de Universitaire Associatie Brussel en de Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen. In het Antwerpse model bestaat er wel een verschil in de wijze waarop competenties algemeen dan wel specifiek als deelcompetenties worden omschreven en gehanteerd in de EVC-procedure. Gemiddeld besloeg in het academiejaar 2005-2006 een aangevraagde competentie in deze associatie 15,6 studiepunten. Het maximum aantal studiepunten voor één competentie bedroeg 30, het minimum 1 studiepunt. De Universitaire Associatie Brussel merkt op dat een opleidingsonderdeel gemiddeld gerelateerd wordt aan 14 competenties.

4.3 Gegevens met betrekking tot de procedure

4.3.1 Gemiddelde beoordelingstermijn

	AUHA	UAB ⁽¹⁾	AUGent	Associatie K.U.Leuven	AUHL
2005-2006	7 weken	3 weken	6 weken	3-8 weken ⁽²⁾	5 weken
2006-2007	nog niet bekend	nog niet bekend (max. 8 weken)	6 weken	3-16 weken	5 weken

Tabel 5 – Gemiddelde behandelingstermijn per associatie

(1) Het verschil in behandelingstermijn tussen 2005-2006 en 2006-2007 kan verklaard worden doordat in 05-06 een spoedprocedure werd gebruikt.

(2) Met uitzondering van de KHLim waar 16 weken geldt.

Tabel 5 geeft de gemiddelde beoordelingstermijn per associatie weer. Met de gemiddelde behandelingstermijn wordt bedoeld het moment van aanmelding voor het bekwaamheidsonderzoek tot het moment van verkrijgen van het bewijs van bekwaamheid.

4.3.2 Aantal diploma's uitgereikt op basis van EVC

	AUHA	UAB	AUGent	Associatie K.U.Leuven	AUHL
2005-2006	0	0	0	1	0
2006-2007	nog niet bekend	nog niet bekend	1	2	0

Tabel 6 – Aantal diploma's uitgereikt op basis van EVC per associatie

Tabel 6 geeft een overzicht van het aantal diploma's uitgereikt op basis van EVC. Voor de Associatie K.U.Leuven betreft dit in 2005-2006 een diploma Bachelor in de Orthopedagogie (studiegebied in sociaal agogisch werk), uitgereikt door de Katholieke Hogeschool Limburg. Eenzelfde diploma op basis van EVC werd door dezelfde instelling uitgereikt in 2006-2007. In datzelfde academiejaar reikte de Katholieke Hogeschool Leuven een diploma Bachelor in Sociaal Werk (eveneens een studiegebied in Sociaal Agogisch Werk) uit op basis van EVC. De Associatie Universiteit Gent reikte een diploma meester in de muziek, instrumentenbouw. (Studiegebied Muziek en Podiumkunsten) uit in hetzelfde academiejaar.

4.3.3 Aantal beroepsprocedures

	AUHA	UAB	AUGent	Associatie K.U.Leuven	AUHL
2005-2006	1	0	0	1	0

Tabel 7 – Aantal beroepsprocedures per associatie

Tabel 7 geeft het aantal beroepsprocedures per associatie weer. De beroepsprocedure in de Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen betreft een externe beroepsprocedure die behandeld werd door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen. De beroepsprocedure in de Associatie K.U.Leuven betreft een interne beroepsprocedure. In 2006-2007 werden voorlopig in geen enkele associatie (interne of externe) beroepsprocedures ingesteld.

4.4 Kostprijs

	AUHA		UAB		AUGent		Associatie K.U.Leuven		AUHL	
	05-06	06-07	05-06	06-07	05-06	06-07	05-06	06-07	05-06	06-07
Gemiddelde aangerekende kostprijs	227	-	118	-	350	155	(1)	-	320	95
Minimum aangerekende kostprijs	110	-	86	-	350	155	-	-	98	92
Maximum aangerekende kostprijs	410	-	227	-	350	770 (2)	-	-	470	98

Tabel 8 – Kostprijs per associatie in euro ("afgewerkte dossiers")

- (1) De effectief aangerekende kostprijs kan momenteel niet berekend worden zonder registratiesysteem. Bovendien geeft dit een vertekend beeld, door de verschillende grootorde van de aanvragen.
- (2) De 770 euro werd gevraagd voor het onderzoeken van competenties op niveau van master in de muziek (instrumentenbouw, cf. 4.3.2).

Tabel 8 geeft de effectief aangerekende kostprijs aan per associatie. Hierin werden ook de administratieve kosten meegerekend. Afgehaakte dossiers waar enkel een administratieve kost gerekend werd, werden niet meegeteld. De gegevens in de tabel tonen aan dat er de verschillende associaties de kostprijs op een andere manier berekenen.

5 Kwalitatieve gegevens: profiel van de aanvrager

Omdat het flexibiliseringsdecreet vooral een democratiseringsdoelstelling nastreeft, is het belangrijk na te gaan of de beoogde doelgroepen ook effectief van de EVC-procedures gebruik maken. Tabel 9 geeft de beschikbare gegevens van de aanvragers weer. Deze gegevens tonen aan dat de aanvragers meestal tussen de 20 en 40 jaar oud zijn, werkervaring hebben en vaak al een diploma hoger onderwijs.

	AUHA	UAB	AUGent ⁽²⁾	Associatie K.U. Leuven ⁽³⁾	AUHL
leeftijd					
18-20	0	1	-	46	1
20-30	11	6	54	205	1
30-40	22	11	53	158	3
40-	17	5	10	59	1
vooropleiding					
enkel SO	/(1)	9	105	262	3
geen SO	0	1	-	16	-
diploma HO	/	10	12	145	2
afgehaakt in HO	/	3		50	1
combineert werk en studies	/	21	117	352	3
valoriseert talenkennis	/	/	2	89	1
heeft werkervaring	/	23	117	366	4

Tabel 9 – Profiel van de aanvrager in de verschillende associaties

- (1) Deze gegevens werden niet geregistreerd.
- (2) Deze gegevens hebben betrekking op de aanvragers die de procedure volledig doorgelopen hebben (cf. dossiers met neg./pos. gevolg uit tabel 1).
- (3) KATHO heeft geen cijfergegevens opgegeven. Wat de leeftijd betreft stelt KATHO dat de leeftijdscategorie meestal tussen 30 en 40 jaar is. In de KATHO hebben de meeste kandidaten hebben reeds een diploma hoger onderwijs en combineren ze werk en studies.

DEEL III. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

1 Conclusies

Uit de procedurele gegevens van deel II blijkt dat de verschillende associaties de afgelopen twee academiejaren het decreet vertaald hebben naar kwaliteitsvolle, efficiënte en werkbare procedures. Verschillende van deze procedures werden na evaluatie waar nodig reeds bijgestuurd.

De validerende instantie wordt in de verschillende associaties anders vormgegeven. Er zijn verschillen met betrekking tot organisatie, samenstelling en bevoegdheid. De gehanteerde standaarden zijn in het algemeen de eindcompetenties van de opleidingen. Wat de gebruikte methodologie betreft, zijn er zowel verschillen met betrekking tot aantal en soort, waarbij de portfolio de meest gehanteerde is. Elke associatie legt echter haar eigen accenten en vult deze methodologie verschillend aan. Alle associaties hebben een sjabloon voor het bewijs van bekwaamheid uitgewerkt. Deze verschillen naar aanleiding van gebruikte methodologie en opzet. De procedures verschillen in de vijf associaties ook met betrekking tot de periode van indienen en behandeling van de aanvraag, de manier waarop de begeleiding verloopt, de ontvankelijkheidsbeslissing, het assessment, het aantal assessoren, het aantekenen van beroep en het werken met competenties of met (delen van) opleidingsonderdelen. Sommige associaties koppelen elke aanvraag namelijk onmiddellijk aan (delen van) opleidingsonderdelen. In alle associaties is kwaliteitsbewaking een centraal aandachtspunt, dat echter telkens op een andere manier wordt vormgegeven. Elke associatie berekent de kostprijs anders.

De kwantitatieve gegevens die in deel II werden opgenomen tonen aan dat de grootste associatie ook de meeste aanvragen verwerkt. Binnen deze associatie blijken echter wel verschillen te bestaan tussen de instellingen onderling: niet alle instellingen verwerken aanvragen van dezelfde grootte en sommige instellingen verwerken meer aanvragen dan andere. De instellingen die reeds een traditie opgebouwd hebben met betrekking tot zij-instromers verwerken ook de meeste aanvragen. Dit geldt meteen ook voor de studiegebieden waar de meeste dossiers betrekking op hadden.

Uit de eerste cijfers blijkt de grote interesse van EVC-aanvragers voor de professionele opleidingen. Dit lijkt logisch omdat beroepservaring een geëigende vorm van niet-formeel leren is voor beroepsgerichte competenties. Uit de beperkte gegevens van het profiel van de aanvrager blijkt ook dat de aanvragers vaak werkervaring hebben die zij wensen te valoriseren.

2 Knelpunten

2.1 Formalisme en complexiteit

De data uit deel II geven aan dat het EVC-gebeuren, in tegenstelling tot het beeld dat in de media geschetst werd, een complexe aangelegenheid is. Uit de gegevens blijkt duidelijk dat de inspanningen zowel voor de student als de instelling groot zijn. Bovendien is het zeker zo

dat de studenten de EVC-procedure als heel formeel ervaren, hoewel ze net het niet-formele leren beoogt te erkennen. Dit doet echter niets af aan de noodzaak van een kwalitatieve EVC-procedure.

2.2 Omvang van de behandelde dossiers

De omvang van de behandelde dossiers blijkt moeilijk te bepalen. Vast staat dat de meeste aanvragen betrekking hebben op een deel van een opleiding. Het aantal verschillende competenties blijkt een weinig transparante maat te zijn: sommige opleidingen hebben een sterke clustering doorgevoerd, terwijl andere dit niet gedaan hebben. Het aantal competenties geeft dus niet altijd de juiste omvang weer. Competenties kunnen bovendien inhoudelijk ook sterk verschillen. Aanvragen kunnen op weinig omvangrijke competenties betrekking hebben, op veel beperkte competenties of omgekeerd. Deze bedenkingen geven nogmaals de complexiteit van de materie weer. Het gaat immers telkens opnieuw om andersoortige dossiers. Het is vooral de diversiteit van competenties die de vergelijkbaarheid bemoeilijkt. Het formuleren van competentieprofielen is nog volop in ontwikkeling. Nochtans is het beschrijven van competenties de basisvoorwaarde om te werken met EVC-procedures.

Om de omvang van de verschillende competenties te bepalen, koppelen drie associaties een aanvraag aan (delen van) opleidingsonderdelen en dus aan studiepunten. De twee andere associaties doen dit niet. Het decreet is op dit punt ook dubbelzinnig. Enerzijds wordt het toetsen van competenties losgekoppeld van de vrijstelling voor het opleidingsonderdeel, doordat het bekwaamheidsbewijs wordt toegekend op associatieniveau, en de vrijstelling door de instelling wordt verleend. Anderzijds gebeurt in het decreet de kostprijsberekening wel op basis van studiepunten.

Associaties die de koppeling met studiepunten hanteren, doen dit voornamelijk vanuit pragmatische redenen. Zij stellen dat op die manier de band met de specifieke opleiding en haar (competentie) beschrijving makkelijk bewaakt kan blijven en de standaarden voor het onderzoek dan ook vastliggen. De latere verwerking naar vrijstellingen is op deze manier ook eenvoudig en de decretale binding tussen omvang in studiepunten en kostprijs kan makkelijk gegarandeerd worden. Een probleem bij deze werkwijze is echter de transfereerbaarheid van het bekwaamheidsbewijs. Volgens het decreet kan een aanvrager zich met het bekwaamheidsbewijs van een associatie immers ook wenden tot een instelling naar keuze, zelfs van andere associatie. Indien het assessment gebeurt op basis van de koppeling met een instellingsspecifieke opleiding wordt dit minder evident. Dit is de reden waarom de twee andere associaties niet voor de koppeling aan opleidingsonderdelen/studiepunten hebben gekozen.

2.3 Kostprijs

De complexiteit van de procedures, van de gebruikte methodologie en de manier waarop de omvang van de dossiers bepaald wordt, bemoeilijken in hoge mate het vaststellen van de kostprijs. Uit deel II blijkt dat de verschillende associaties de kostprijs op een andere manier berekenen. Voor de student is deze situatie niet transparant. Bovendien ervaren de aanvragers de kostprijs als hoog, terwijl hij de kosten van de werklast en omkadering (begeleiders, assessoren, instrumentontwikkelaars ...) *in se* niet dekt.

Vrijstelling op basis van EVC genereert daarenboven geen credits. In het nieuwe overwegend outputgestuurde financieringsmodel, is dit op lange termijn nefast voor de financiering van de instelling.

EVC kan een rol spelen in het democratiseringsproces van het hoger onderwijs. Het is daarom belangrijk dat het assessment en de begeleiding daarbij adequaat (d.i. in overeenstemming met de werklust) en vooral kostendekkend gefinancierd worden. Het is jammer dat het voorontwerp van het financieringsdecreet hiervoor geen stimulansen bevat. Het gevaar bestaat immers dat men aanvragers zal aanmoedigen een examencontract aan te gaan. Examencontracten worden in het nieuwe financieringsmodel ook niet gefinancierd maar in vergelijking met een EVC-procedure is de inspanning van de associatie en instelling veel minder intensief.

2.4 Het toetsen van competenties

2.4.1 De reikwijdte van EVC

Zoals in deel I aangegeven (p. 5), bepaalt het decreet dat EVC aangewend kan worden om:

- een bewijs van bekwaamheid te verkrijgen met het oog op een diploma of op vrijstelling in een instelling. Hierover werden de gegevens opgenomen in deel II.
- een uitzondering op de algemene toelatingsvoorwaarden tot het hoger onderwijs te bekomen. Zo kunnen aanvragers zonder diploma secundair onderwijs toch tot een opleiding hoger onderwijs toegelaten worden.

Gegevens over aanvragen tot een uitzondering op de algemene toelatingsvoorwaarden hoger onderwijs werden niet in deel II opgenomen. Sommige associaties hanteren hiervoor aparte procedures. Over de aanvragen zijn ook weinig gegevens beschikbaar en de aanvragen lijken erg vaak opleidingsgericht. Hierbij moet ook opgemerkt worden dat het verwacht oordeel over de toelating tot het hoger onderwijs, eerder een uitspraak is over de mogelijkheid tot succesvolle deelname aan het hoger onderwijs³¹. Het toetsen van het potentieel van de kandidaat vraagt de ontwikkeling van een gepaste methodiek. De ontwikkeling van een dergelijk instrument kan mogelijk associatieoverschrijdend gebeuren, gefinancierd door de overheid. Het is echter belangrijk dat de afname van deze test en de begeleiding hierbij in de instellingen gebeurt om niet drempelverhogend te werken.

Artikel 39 van het flexibiliseringsdecreet (cf. deel I, p. 8) stelt dat het bekwaamheidsonderzoek als standaarden hanteert:

- de competenties eigen aan het niveau van bachelor in het hoger professioneel onderwijs of het academisch onderwijs of het mastersniveau³²
- de in de schoot van de betrokken associatie of instelling gehanteerde eindcompetenties voor de opleiding, het opleidingsonderdeel, of enig deel ervan, of de cluster van opleidingsonderdelen.

Naast de eindcompetenties die in elk opleidingsdomein moeten beheerst worden, neemt het flexibiliseringsdecreet dus ook een niveaubepaling op als standaard voor het uitreiken van bekwaamheidsbewijzen. Door deze bepaling apart van de competenties eigen aan een

³¹ Zie ook Cuypers, T., Lowyck, J. & A. Peeters. 2007. *Het toekennen van bekwaamheidsbewijzen voor het niveau van bachelor in het professioneel en academisch hoger onderwijs. Een haalbaarheidsstudie*. OOF-Project Instrumentering EVC. Associatie K.U.Leuven.

³² *Decreet betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen* (4 april 2003), artikel 58, § 2.

concrete opleiding naar voren te schuiven en hiervoor de aanduiding “niveau” te gebruiken, suggereert het decreet dus dat ook een assessment van het algemeen niveau van bachelor of master (professioneel of academisch) dient voorzien te worden, onafhankelijk van de opleidingsinhoud. De Associatie K.U.Leuven ontving reeds twee informatieaanvragen over een niveautoetsing. De eerste aanvraag betrof de toelating tot de ma-na-ma, met de vraag om een bewijs van bekwaamheid van een algemeen masterniveau. De tweede aanvraag had betrekking op de toelating tot de master op basis van een algemeen niveau van bachelor. De vraag is echter of een dergelijke niveautoetsing mogelijk is zonder deze aan een specifieke opleiding te koppelen.

Een wetenschappelijk onderzoek van de Associatie K.U.Leuven³³ concludeert op basis van een literatuurstudie dat het niet mogelijk is om bekwaamheidsbewijzen toe te kennen voor het niveau van bachelor zonder referentie aan de eindcompetenties van een specifieke bacheloropleiding. Om een bekwaamheidsbewijs toe te kennen van het niveau van bachelor, is een assessment nodig van zowel de algemene competenties als de competenties eigen aan een specifieke opleiding. Bovendien blijken de algemene competenties niet overstijgend gemeten te kunnen worden op een psychometrisch valide manier.

De decreetgever formuleert wel een aantal eindcompetenties die generiek zijn voor elke bacheloropleiding, namelijk de algemene competenties³⁴. Het uitsluitend assen van deze algemene competenties kan echter niet voldoende het volledige bachelorniveau dekken omdat dit niveau door de decreetgever juist gedefinieerd wordt door de combinatie van algemene competenties met competenties eigen aan een specifieke opleiding. Bovendien is het onmogelijk om louter op basis van de algemene competenties een onderscheid te maken tussen een bachelor van het professioneel en een bachelor van het academisch onderwijs, zoals in artikel 39 van het flexibiliseringsdecreet wel verwacht wordt.

Daarnaast komt uit de conceptuele studie naar voren dat ook algemene competenties moeilijk los van een specifieke opleidingscontext gemeten kunnen worden. Een competentie is immers steeds ingebed in een of meerdere contexten. Een assessment van algemene competenties los van een beroepscontext, gaat, nog steeds volgens dezelfde studie, lijnrecht in tegen datgene waar het begrip competentie voor staat. Theoretisch gezien kan het toepassingsgebied van een competentie wel meer dan één context beslaan. De vraag is of het mogelijk is om een domeinoverstijgend assessment te ontwerpen dat op een valide manier kan voorspellen of een kandidaat de algemene competenties in verschillende opleidingscontexten bezit. Uit de psychometrische analyse blijkt, zoals eerder gesteld, dat dit niet mogelijk is. Hierin schuilt een probleem van transfer. Verworven domeinspecifieke kennis oefent immers een substantiële invloed uit op de algemene competenties die worden toegepast in een domein. De algemene competenties die verworven zijn in een domein transfereren niet spontaan naar de algemene competenties in een ander domein of naar het algemeen competentiepotentieel.

2.4.2 Definiëren en meten van competenties

Het toetsen van competenties is geen eenvoudige zaak. Getuige hiervan de uitgebreide literatuur over competenties, competentiegericht onderwijs, competentiegericht denken en het toetsen van competenties. Een eerste vaststelling is dat het competentiedenken nog

³³ Cuypers, T., Lowyck, J. & A. Peeters. 2007. *Het toekennen van bekwaamheidsbewijzen voor het niveau van bachelor in het professioneel en academisch hoger onderwijs. Een haalbaarheidsstudie*. OOF-Project Instrumentering EVC. Associatie K.U.Leuven.

³⁴ *Decreet betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen* (4 april 2003), artikel 58, § 2.

volop in ontwikkeling is. Professioneel gerichte bachelors lijken hierin een stap voor te zijn op hun academische tegenhangers. Deze opleidingen hebben immers meer beroepscontext gerichte elementen in het curriculum.

Een eerste vraag die zich in deze problematiek opdringt, is of en in welke mate de competenties in kaart gebracht zijn. Dit is een arbeidsintensief proces dat nog niet voor alle opleidingen voltooid is. Het vatten van opleidingen in competentieprofielen is op dit ogenblik immers nog vrijblijvend. Vaak ontbreken ook afspraken over de wijze waarop en de diepgang waarmee competenties die bij een bepaalde opleiding horen (niveau en context), beschreven worden. Er is een duidelijke nood aan afstemming en vergelijkbaarheid van competentieprofielen en de gedetailleerdheid ervan tussen opleidingen en over opleidingen heen. Een interessante maar moeilijke piste die exploratie verdient is het opstellen van associatieoverstijgende afspraken over een minimale gemeenschappelijke stam van competenties. De volgtijdelijkheid van opleidingsonderdelen noodzaakt soms om competenties ook op niveaus te gaan uitsplitsen. Deze problematiek veronderstelt een verregaande oefening waarvoor er amper standaarden bestaan. De Associatie K.U.Leuven bijvoorbeeld werkt associatiebrede competentieprofielen uit voor gelijke opleidingen.

Een tweede vraag die men kan stellen is in welke mate een adequaat beoordelingskader beschikbaar is. Een aantal opleidingen/instellingen/associaties heeft dit consequent uitgewerkt, terwijl dit bij andere nog volop in ontwikkeling is.

2.5 Kwaliteitsbewaking

De kwaliteitsbewaking van het EVC-gebeuren is een gezamenlijke taak voor de interne kwaliteitszorg (instelling, associatie) en externe kwaliteitszorg (overheid). Ook hier staan totnogtoe geen middelen tegenover.

2.5.1 Professionalisering van beoordelaars

De procedure eist een sterk doorgedreven begeleiding, van zowel de kandidaat als de assessoren. Met name de professionalisering van assessoren vergt een inspanning. Docenten hebben immers zelden de tijd en/of de expertise om kwaliteitsvolle instrumenten te ontwikkelen. Bovendien kunnen deze instrumenten pas na gebruik gevalideerd worden. De assessorenopleidingen worden door verschillende associaties georganiseerd, maar kunnen slechts echt concreet worden als er ook gevalideerde toetsinstrumenten zijn. Voor externe assessoren (bijvoorbeeld uit het beroepenveld) is de vraag naar professionalisering nog belangrijker.

2.5.2 Validering van het instrumentarium

Validering van het instrumentarium is noodzakelijk, aangezien de validiteit en betrouwbaarheid van het toetsinstrumentarium hoog moet zijn. Op basis van een eenmalige beoordeling wordt immers een bekwaamheidsbewijs uitgereikt: de kandidaat moet deze competenties dus daadwerkelijk bezitten en kunnen toepassen.

3 Bereikt EVC de beoogde doelstellingen ?

3.1 Doelmatigheid

3.1.1 Nood aan adequate gegevens

Indien men de doelmatigheid van EVC wil nagaan, dan heeft men gegevens nodig over de opvolging van het bekwaamheidsattest: wat doen de aanvragers uiteindelijk? Verkrijgen zij een vrijstelling in een instelling van de associatie die hen het bekwaamheidsbewijs heeft uitgereikt, schrijven zij zich in een instelling van een andere associatie in, stappen zij ermee naar hun werkgever? De aanpassingen aan de databank tertiair onderwijs (DTO) moeten met deze overwegingen rekening houden om een inzicht in deze problematiek te verwerven.

3.1.2 Neveneffecten op de arbeidsmarkt

Naast het effect op studievoortgang dat in de instellingen hoger onderwijs gegenereerd wordt, zou het bekwaamheidsbewijs ook een civiel effect kunnen realiseren op de arbeidsmarkt. Indien dit inderdaad beoogd wordt, dan is het nodig de arbeidsmarkt te sensibiliseren en een transparante kwaliteitsbewaking te garanderen. De vraag kan echter gesteld worden of dit de finaliteit van de EVC-procedures moet zijn en in welke mate het hoger onderwijs de rol van assessment center moet overnemen. Een EVC-procedure zal immers merkbaar goedkoper zijn dan een assessment in de privé-sector. Indien de overheid een dergelijk scenario voor ogen houdt, dan moet hier ook een adequate financiering tegenoverstaan.

3.2 Doelgroepen

De cijfers in deel II tonen aan dat over de associaties heen een vrij grote groep zij-instromers bereikt werd met de EVC-procedures. Voorlopig heeft men echter nog weinig zicht op het profiel van deze aanvragers. Er is duidelijk nood aan meer specifieke gegevens hierover.

De beperkte gegevens over het profiel van de aanvrager die in deel II werden opgenomen tonen aan dat verhoudingsgewijs nogal wat mensen bereikt worden die al een diploma hoger onderwijs bezitten. Het is dus vooralsnog onduidelijk of de EVC-procedure inderdaad specifieke doelgroepen bereikt zoals het decreet beoogt (zie deel I, p. 5).

Er zijn een aantal knelpunten die het aantrekken van deze doelgroepstudenten zouden kunnen belemmeren. Ten eerste blijkt uit een bevraging van de Associatie K.U.Leuven dat de kostprijs een belangrijke belemmering is voor het succes van de EVC-formule. Een tweede knelpunt betreft de beperkte ondersteuning in het samenstellen van een portfolio. Dit is immers geen evidente taak, zeker niet voor zogenaamde doelgroepstudenten. De associaties hebben echter niet de nodige middelen om een doorgedreven ondersteuning te bieden.

Ten slotte blijkt uit de cijfers van deel II dat nogal wat aanvragers in de loop van de procedure afhaken. Dit kan te maken hebben met de zware en formele procedure. Maar ook met onrealistische verwachtingen van de aanvrager, meer dan eens gevoed door het beeld dat in de media van EVC geschetst wordt, namelijk dat zonder de minste inspanning een diploma gehaald kan worden.

Er wordt ook vastgesteld dat, indien mogelijk, een EVK-procedure de voorkeur krijgt. Deze procedure is zowel voor de instelling als de student eenvoudiger. Studenten die een EVC-vraag zouden kunnen indienen, doen dit soms niet: door examens af te leggen over een materie waarin zij sterk onderlegd zijn, hopen zij op een hoog examencijfer.

4 Toekomstgerichte ontwikkelingen

4.1 Internationale context

De Raad van de Europese Unie stuurde in 2004 aan op het verspreiden van algemene beginselen inzake identificatie en validatie van niet-formeel en informeel leren. Deze beginselen hebben betrekking op de individuele aanspraken, de verplichtingen van betrokken partijen, de betrouwbaarheid en transparantie, de geloofwaardigheid en legitimiteit. Het is vooralsnog niet duidelijk hoe het Vlaamse hogeronderwijsbeleid zich in deze context positioneert.

In de context van Bologna scoort Vlaanderen in vergelijking met bepaalde andere landen zeer hoog op de implementatie van EVC en EVK (cf. de stocktaking voor de Londen-conferentie³⁵). De gegevens over het bereiken van zij-instromers en nieuwe doelgroepen tonen echter aan dat ook in Vlaanderen het EVC-gebeuren nog in de startfase staat en bijgeschaafd kan worden.

Met betrekking tot de ontwikkelingen in het kader van de Vlaamse kwalificatiestructuur, merkt de Raad Hoger Onderwijs op dat het verschil tussen EVK en EVC vervaagt omdat het niet meer duidelijk is wat formeel geëvalueerd wordt en wat niet. De output van een leerproces is niet altijd een geheel van competenties in een samenhangende context. EVC kan via het bewijs van bekwaamheid tot een inschaling in de kwalificatiestructuur leiden. Het is echter een zeer moeilijke en tijdrovende oefening om de competenties van elke kwalificatie eenduidig te omschrijven.

4.2 Synergie versterken

De Raad Hoger Onderwijs is voorstander van verdere afstemming tussen de verschillende associaties. Met name het afgeleverde bekwaamheidsbewijs kan tot op zekere hoogte geüniformiseerd worden. Zo zouden ook afspraken met betrekking tot de kostprijs gemaakt kunnen worden. Het is belangrijk dat de ontwikkelde systemen gelijke tred houden en dat de ontwikkeling en de verspreiding van goede praktijken ondersteund wordt.

De evolutie naar een centraal orgaan dat zoals de vroegere centrale examencommissie zou functioneren, moet met de nodige omzichtigheid benaderd worden. De relatie erkenning-vrijstelling kan hierbij immers niet gegarandeerd worden. Bovendien gelden een aantal fundamentele bezwaren die hierboven vermeld werden ook voor een centraal orgaan: het toetsen van competenties is een moeilijke en contextgebonden aangelegenheid. Aangezien het assessment van competenties gecontextualiseerd is, moeten er opleidingsspecifieke instrumenten ontwikkeld worden. Om deze competenties te toetsen zijn er bovendien opleidingsspecifieke experts nodig. Vooral het bepalen van een algemeen bachelorniveau blijkt niet haalbaar. De toegang tot de procedure moet laagdrempelig blijven. De procedure is intensief en dus ook duur.

³⁵ Cf. <http://www.dfes.gov.uk/bologna/>

Om de effectiviteit van EVC in het hoger onderwijs te kunnen inschatten, is een opvolgingssysteem op Vlaams niveau noodzakelijk. Dit gaat de mogelijkheden van de individuele instellingen of associaties te boven: zij hebben immers geen toegang tot het DTO-systeem dat de studieloopbaan van een student in kaart brengt.

Om de impact van EVC correct te kunnen interpreteren, moet het over een lange periode en over de instellingen heen mogelijk zijn om het gebruik van de bewijzen van bekwaamheid en het resultaat ervan in de weg naar een diploma te consulteren.